Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[...]мнай 1921 оной [...]рийн 21-hээ гарана | № 273 (14078) | 1975 оной ноябрийн 21, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭД Е. Р. БАЛЬ, С. Г. КРИВОГОРНИЦЫН ГЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Харгыда болоhон усалталга зайсуулха үедөө эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Баль Евгений Родионовичые — Улаан-Үдэ хотын ажалшадай депутадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай участково инспектор.

Кривогорницын Сергей Георгиевичые — «Забайкалтрансстрой» трестын автобазын жолоошон.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябрийн 18.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ю. М. МАЛЬШАКОВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭКОНОМИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын банкын болон ажахын органуудта финансын, экономическа ажал эмхидхэхэдээ, габьяатай байhанайнь түлөө Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой ахамад бухгалтер Юрий Макарович **Мальшаковто Буряадай АССР-эй габьяата экономист** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябрийн 18.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭД Е. Н. КОРЯГИНА, А. В. ЮХЛИН ГЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикада судна бүтээлгые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байhанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата инженер** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Корягина Евгения Николаевнада — Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой партбюрогой секретарь.

Юхлин Александр Васильевичта — Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой капитальна барилгын талаар директорэй орлогшо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябрийн 18.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. В. МИНАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ удаан саг соо амжалтатайгаар ажаллаhанайнь түлөө Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой отделение эрхилэгшэ Георгий Васильевич **Минаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябрийн 18.

ГАЗАР ҺАЙЖАРУУЛХА
габшагай хоёр hара

[...]РГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ [...]РИЛГООР

[...] ургаса хэзээдэшье [...]hаа эхитэй юм гэжэ [...]шад тон зүбөөр хэлэ[...] Юуб гэхэдэ, халуун на[...] оороhото ургамал[...]нгаа үрэhэ хүрэнгэ [...] хүрэхөөр хаажа абаад, [...]арыдань hайнаар сэбэр[...] томо, жэжээрнь илга[...]рдиhэн тарташад саа [...]баян ургаса хуряадаг. [...]ша ондо бидэ 12 мян[...]центнер оороhо таряа[...]500 центнер горохой [...] хүрэнгэ сэбэрлэжэ [...]абди. Энэ үрэhэеэ саг [...]ртэнь hайн шанартай [...]сэбэрлэхын тула тоог [...] бүхы оньhон маши[...]днай түхэреэн сүүдхын [...]да хүдэлгэгдэhэн бай[...]нгэжэ үрэhөө бэлэдхэ[...]рдынхидал адли хү[...] оороhон ехээр бисар[...]тэнэгүй, бүхыдөө ша[...]тэдэхи, хоёрдохи клас[...] шанартайгаар хадага[...]на.

[...]шань үрэhэн тухай [...] хэлэhэн хадаа тарил[...]уряалгынгаа хүдэлмэ[...] онол арга, газараа эл[...]лжэ, тарилгада бэлдэхэ [...] тогтонгүй үнгэр[...]аргагүй. Һүүлэй жэл[...]нүүдтэ энэ ажалдамнай зарим тэды хубилалта болоhон юм. Нэгэдэхеэр, намартаа, таряа хуряалгын эхилхэтэй сасуу, паар хахалха хүдэлмэреэ зэргэ ябуулжа захалнабди. Кукурузын гү, али горохой полиин сүлөөлэгдэхэтэй адли, намарай паар хахалагдажа эхилнэ. Энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ олон тракторнууд хабаадуулагдажа, баhал түхэреэн сүүдхын туршада haадгүй хүдэлгэгдэнэ.

Тиигэжэ энэ намартаа бүхыдөө 1600 гектарта намарай паар хахалха түсэбөө 100 гектараар үлүүлээбди. Намарай паар богони болзорто, ехээр хахалхын тула хуряагдаhан полиёо тэрэ доронь hолоомонhоо сүлөөлдэг гуримтайбди. Таряа хуряалгын үедэ hолоомо суглуулха хоер-гурбан звено хүдэлгэгдэдэг. Эдэ звенонуудай трактористнууд hолоомоёо трос-волокушаар шэрэжэ, полиин захада абаашаад, hүрилэн со[...]оно.

Оороhото ургамалнуудай үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэжэ хааха, hоломоёо суглуулжа, намарай паар ехээр хахалхын хажуугаар газараа hайнаар элдүүрилжэ, тарилгаяа таатай зохид хаhа сагтань үнгэргэхэ гээшэ манай механизаторнуудай мүнөөдэрэй гол шухала зорилго байhан зандаа. Юуб гэхэдэ, манай эндэ таряаламнай уhалагдадаггүй, дээрэ газарта — Хүнтэйдэ нэмжынхэй юм. Тиимэhээ хура бороогүй жэлдэ түргэн гандашадаг, үбэлдөөшье саhан багаар тогтодог, хабар, намарай сагта хүрьhэниинь шанга hалхинда үлеэлгэжэ, ехээр муудадаг заншалтай юм. Иимэ хүнгэн хүрьhэтэй газарта тарилга хэжэ, тогтууритай баян ургаса абаха гээшэ нилээд хүшэр.

Таряалангай хүрьhэ бэхижүүлхэ, үрэжэлыень hайжаруулха талаар Буряадай хүдөө ажахын институдай эрдэмтэд hүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри ябуулhан, олон онол арга, заабаринуудые үгэ[...] байна. Теэд үшөөл hайн үрэ дүн харуулагданагүй, зарим тэды дутагдал бии байhаар гэжэ тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ, бидэ hүүлэй жэлнүүдтэ газараа хүрьhыень урбуулангүй хахалжа захалhамнай, зарим полидо буртаг үбhэниинь үндэhөөрөө хосорногүй. Илангаяа ута үндэhэтэй үрмэдэhэн, буртаг ногоон газар элдүүрилhэнэй hүүлээр дахяад ургажа, ехэ хохидол ушаруулна. Иимэ буртаг үбhэтэй полинуудаа юрын плугаар hайнаар хахалаагүйдэ аргагүй байна. Долоо-найман жэлэй саада тээ бидэ тарилгаяа зурууд зуруудаар хэдэг hэмди. Теэд энэ арга хэрэглэхэдэмнай, элhэлиг манай полиин хүрьhэн түргэн бэхижэнэгүй. Хүрьhэнэй hалхинда үлеэлгэтэй эрид тэмсэхэ хэрэгтэ хүрьhэ урбуулангүй, газарыень элдүүрилхэ арга үрэ ехэтэй байбашье, буртаг үбhэнhөө зайлахын зорилгоор, баhал юрын анзаhаар хахалжа, hаял бэхижэжэ байhан хүрьhэеэ дахяад зоолэрүүлнэ гээшэбди.

Поли дээрэмнай туршалгануудые хэhэн эрдэмтэдэй заабаринуудые хэрэглэхэдээ, тэрэл хэбээрнь бэшэ, харин өөhэдынгөө дүй дүршэлhөө зарим тэды нэмэлтэ оруулха баатай бологдоно. Жэшээлбэл, иимэ буртаг үбhэндэ дарагдаhан полиёо юрын плугаар хахалбал, түргэн эдеэшэдэг ургамал таряад, хуряаhаар хахалнабди.

Хабартаа тарилгаяа богони болзорто үнгэргэжэ, бог буртаг үбhыень усадхаад, минеральна үтэгжүүлгэ оруулhанай ашаар байгша ондо гектарай дунда зэргээр 9,3 центнер тарян хуряагдаа. Тинхэдэ зарим участогуудhаа 18 центнер хүрэтэр оороhон абтаhан байна гэхэ гү, али бүхыдөө 44.100 центнер таряа суглуулhан байнабди. Энэ тоо, баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, газараа урданайхиhаа hайнаар элдүүрилжэ, эрхим шанартай үрэhөөр тарилга хэхэдэ, баян ургаса заатагүй хуряагдана гээшэ. Тиимэhээ совхозоймнай механизаторнууд ойрын жэлнүүдтэ газараа бүри hайнаар, али бүхы агротехническэ заабарийн ёhоор элдүүрилжэ, үрэжэлыень улам hайжаруулха холын хараатай зорилго урдаа табяад байнхай.

С. НЕЧКИНА
Хурамхаанай совхозой ахамад агроном.

XXV КПСС-эй СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ЭРХИМ ШАНАРТАЙ ПРОДУКЦИ

Онохойн модоной комбинадай үүдэн багта: «Бүхы шадалаараа оролдожо, эрхим шанартай продукци ехээр гаргая!» гэhэн уряа аржына. Энэнь комбинадай хүдэлмэришэдэй ажалай үдэрэй ёhо гурим болонхой. Тус комбинадай ахамад инженер Н. Корольковтой уулзабабди.

— Манай коллектив бүхы дээрээ түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даалгабари болзорhоонь 10-аад үдэр урда дүүргэхэ зорилготой, — гэжэ Корольков хөөрэнэ.

Даабарингаа ёhоор 215 мянган кубометр хюроөдэмэл хэрэгсэлнүүд гаргагдаха ёhотой байбал, 218 мянган кубометр гаргагдахаар хараалагдана. 2.000 хэhэг шпала, модоор хэгдэдэг эд бараанай 100 гаран зүйл, модоной зомгоолоор хэгдэдэг 1.000 хабтагай түсэбhөө гадуур бэлдэгдэхэ юм. Түсэбэй ёhоор 16 мянган кубометр технологическа зомгоол бэлдэгдэхэ hаа, жэлэй дүүрэтэр 18 мянгада хүргэгдэхэ гэжэ багсаагдана.

Эндэ hаяшаг нээгдэhэн зомгоолоор хабтагай үйлэдбэрилдэг цех 11 hарынтаа даабари ноябрийн 28-да дүүргэхэ хараатай. Үйлэдбэриин 1-дэхи участогай начальник Г. Бурлаковой ажалаа зүбөөр эмхидхэhэнэй ашаар энэ цех үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн лэ участогай мастернууд Е. Ткачева, К. Слепнев, О. Татаринцева гэгшэд дүршэл шадабаритай хүтэлбэрилэгшэд байhанаа харуулаа юм.

Гэр байрын элдэб хэрэгсэл бүтээдэг цехэй (начальнигынь В. Колбин) коллектив 9 hарынгаа даалгабари 100,3 процент дүүргээ. Тиин табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэб болзорhоо холо урид, октябрийн hүүл багаар дүүргэгдээ hэн.

Мүн энэл цехэй машинна отделениин Л. П. Даниловагай хүтэлбэрилдэг бригадаэршэмтэй hайнаар хүдэлжэ байнхай. Лидия Петровна арбаад гаран жэлэй туршада нэгэл газартаа хүдэлмэрилжэ, эмхидхэлэй ажалда дүй дүршэлтэй болохоhоо гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Тэрэ Онохойн поселково Соведэй депутадаар, нүхэдэй сүүдэй гэшүүнээр hунгагдаhан юм.

— Эбтэй эетэй коллективтэ хүдэлхэдэшье амар байдаг, — гэжэ Лидия Петровна хөөрэнэ. — Эндэмнай мэргэжэлдээ дуратай зон олон.

У Баранова, Г. Седикина, Н. Ташурникова, А. Онищук, нёдондо жэлдэ Ажалай Алдар Солын орденоор шагнагдаhан Д. Жанаева гэгшэд түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Мүн лэ Е. Смирнова, Д. Жабон гэгшэд участогай мастерай уялга эрхимээр дүүргэжэ, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Иимэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ байhан комбинадай коллектив жэлэй дүнгөөр 16 миллион түхэриггэй продукци үйлэдбэрилжэ, арадай ажахыда дамжуулха юм. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhаа нилээд үлүү болохо.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

ҮТЭГЖҮҮЛЭГДЭҺЭН ГАЗАР ҮРЭЖЭЛТЭЙ

[...]хозоймнай механиза[...]уд, кукурузашад бо[...] луговодууд энэ жэлдэ [...]ан, сабшалангай урга[...]дынхиhaa нилээд дээ[...]жэ шадаа. Оороhо [...] гектарай дунда зэр[...]18 центнер хуряагдаа. [...]узашадай оролдосотой [...] ажаллаhанай ашаар си[...]араха түсэб үлүүлэн [...]гдээ.

[...] луговодууд илан[...] hайнаар ажаллаа. Лу[...] Санжа Дашиевич Лу[...] 92 гектарай түс бүри[...]0,6 центнер үбhэ аба[...]овхоз дотороо эрхим[...]н луговодууд Бутыт[...]енова, Гомбожаб Да[...]ов, Буда Санжиев гэгшэд гектарай 24—26 центнер үбhэ абаhан байха юм. Эдэ түрүүшүүлдэ мүрысөөнэй гуримаар шан барюулагдаа. Бүхыдөө совхознай гектарай 21 центнер үбhэ абаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 22 центнертэ хүргөө hэн.

Мүнөө үедэ совхозой механизаторнууд, луговодууд ерэхэ жэлэй баян ургасын түлөө тэмсэжэ байна. Таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөгдэжэ эхилhээр үнинэй. Габшагай хоёр hарын туршада 3 мянган тонно шэбхэ зөөгдэхөөр хараалагдаа hаа, мүнөө 5 мянган тонно гаргагдаа. Хоёр hарын дүүрэтэр үшөө 2 мянга гаран тонно шэбхэ зөөгдэхэ юм. Эндэ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Хяагтын отряд ехэ туhа хүргөө. Эдэнэр 4 мянган тонно шэбхэ зөөжэ үгөө. Һүүлэй үдэрнүүдтэ совхозой жолоошод Санжа Санжиев Борис Мандаyов хоёр самосвал автомашинаар шэбхэ зөөхэдөө, үдэртэ 150—160 тонно гаргана. Шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй тракторта Бальжинима Будажапович Тулбуреев haадгүй хүдэлнэ.

Энэ намартаа шэбхын гэдхэн байхада, тракторист Володя Олбореев нилээд ехэ хубиень тарааhан байна. Мүн 200 гектар таряалан дээрэ газар уhалха саг зуурын hубагууд татагдаа. Ханаабууд сэбэрлэгдээ.

Үбэлдөө шугы бургааhа сэбэрлэхэ хүдэлмэри ябуулагдаха юм. Тиигэжэ совхозой механизаторнууд, луговодууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ баян ургаса абахын тула бэдото ажалаараа тэмсэжэ байнхай.

Ж. ГУНЖИТОВ,
Хяагтын аймагай Алтайн совхозой ахамад агроном.

[З]ВЕНОНУУДАЙ [М]ҮРЫСӨӨН

РЕПОРТАЖ

[...] ехээр оруулhан, [...] үтэгжүүлhэн газар[...]дээр баян ургаса аб[...] гэжэ «Дружба» кол[...] таряашад, механиза[...] hайн мэдэхэ бо[...]

[...]энь, энэ жэлдэ эн[...]иинэй хартаабхашан [...] Евсеевич Григорьевой [...] даажа абаhан 120 [...] газарайнгаа га бү[...] 96 центнер хартааб[...]агаа юм. Энэ газа[...]уhалагдадаггүй добо. [...] шэбхэ ехээр гарга[...]инеральна үтэгжүүл[...]элтэ тэжээл оруул[...] ашаар хартаабха [...] ургаа.

[...]озой бэрхэ луговод [...] Михалёвой звено 250 [...] сабшалангаа баhал [...] үтэгжүүлжэ, га бү[...] 25 центнер үбhэ [...] байна.

[...] тиимэhээ бүри ок[...] hүүл багаар колхо[...] тусхай хоёр звено [...]жэ, таряалан, саб[...] дээрэ шэбхэ шэрэжэ [...] юм. Хоёр звенодо [...] 9 трактор хүдэлнэ. [...]ол түлэб хартаабха, [...] ургуулдаг звено механизаторнууд шэбхэ зөөлгэдэ ажалладаг. Тусхайлбал, кукурузашан И. А. Пинтиков, хартаабхашан С. Е. Петров, тракторист М. И. Безизвестных гэгшэд тэргэтэй «Беларусь» тракторнуудаар шэбхэ зөөхэдөө, бултанhaa олон эрьесэ хэнэ, нэгэшье haадгүй хүдэлнэ.

Запески гэжэ газартахи хонидой байрын газааhаа шэбхэ ашаhан тракторнууд Хүйтэнэй тала тээшэ үглөөнhөө үдэшэ болотор хойно хойноhоо hубарилдан ошожол байдаг.

— Даб дээрэ манай отделенидэ хартаабхын газарта, огород дээрэ, мүн Хүйтэн голой сабшалан дээрэ шэбхэ шэрэгдэжэ байна. Мүнөө тэндэ 150 гектар сабшалангай га бүхэндэ 30 тонно шэбхэ зөөгдөө. Тиихэдэ хартаабхын газарта гектар бүхэндэнь 60—70 тонно шэбхэ адхагдана. Шэбхэ ехээр лэ оруулhан газар үтэгжүүлгээ харюулха, ехэ ургаса үгэхэ ха юм, — гэжэ хоёрдохи отделение эрхилэгшэ А. М. Антонов хэлэнэ.

Мүнөө Ефим Григорьев Стапан Петров хоёрой хүтэлбэрилдэг звенонуудай хэнииньшье түрүүлнэ гэхын аргагүй, аhа-мана ажаллана. Тус тустаа абаhан даабаряа шадаал hаа түргэн дүүргэхэ гэжэ оролдонод. Эдэ хоёр звено мүрысэн ажаллажа, богони болзор соо 3.500 тонно шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ зөөгөө. Габшагай хүдэлмэриин хоёр hара соо бүхыдөө 5 мянган тонно шэбхэ шэрэхэ түсэбөө hаяар дүүргэхэнь.

Энэ колхоз байгша ондо таряалан, сабшалан дээрээ хамта 9 мянган тонно шэбхэ гаргаха түсэбтэй аад, мүнөө жэлэй эхинhээ хойшо 12,5 мянган тонно шэбхэ хээрэ гаргаба.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Шэбхэ ашадаг түхеэрэлгэтэй тракторай эзэн Михаил Фёдоров. 2. Звеногой механизаторнууд шэбхэеэ түлэг шэрэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фототекст.

Л. И. Брежнев Дж. Леонетой уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байhан Италиин Республикын Президент Джованни Леонетой ноябрийн 19-дэ Кремль дотор уулзаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Румор хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

Совет-итальян харилсаан тааруу шэглэлтэй ба тогтууритайгаар хүгжэжэ үргэлжэлhөөр байна гэжэ Л. И. Брежнев, Дж. Леоне ханангяар тэмдэглээ. Энэ харилсаан хүндэлэлсэлгын, hайн сэдьхэлэй, тэгшэ эрхын, хоёр талын ашаг туhые хараада абалгын үндэhөөр, бэелүүлэгдэнэ. Хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбооe саашадань гүнзэгырүүлгэ Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй Түгэсхэлэй актын гол удхада харюусана. Энээниие Европо түбидэхи амгалан байдалай батажалгын ашаа туhада удаан саг соо баримталан бэелүүлэгдэхэ ябуулгын программа болохо гэжэ Советскэ Союз ба Итали тоолоно. Харилсаа холбооной талаар сугларhан дүй дүршэл элдэб асуудалнуудаар, тэрэ тоодо политическэ асуудалаар СССР Итали хоёрой хоорондын харилсаае саашадань хүгжөөхэ арга олгоно.

Шахардуу байдал hулаарулгын ба уласхоорондын оршон байдалые бүхы дээрэнь заhаруулгын хэрэгтэ hүүлэй үедэ туйлагдаhан үрэ дүнгүүдые Л. И. Брежнев, Дж. Леоне ханангяар сэгнээ. Европын ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын тула өөhэдhөөнь дулдыдаха бүхы юумэ хэхээр шиидэнхэй байhанаа СССР, Итали элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Хөөрэлдөөн бүтэмжэтэй, хани ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

А. Н. Косыгин Дж. Леонетой уулзаа

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Италиин Республикын Президент Дж. Леоне ноябрийн 19-дэ Кремль дотор уулзаба.

Совет-итальян харилсаае саашадань хүгжөөлгын асуудалнууд, тэрэшэлэн хоёр талые hонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнууд үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэржэ байгаа хөөрэлдөөнэй үеэр хаража үзэгдөө. Худалдаа наймаанай экономическа ба научно-техническэ холбоо барисаанай талаар. шахардуу байдал улам саашадань hулаарулгын, тэрэниие хубилашагүй болголгын талаар СССР ба Италиин хоорондохи холбоо барисаа хүгжөөхэ зорилготой зүбшэлэлгэнүүд тухай 1972 оной протоколые дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ hүүлэй үедэ туйлагдаhан үрэ дүнгүүдые хоёр тала hайшаангяар сэгнэбэ. Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй амжалтатайгаар үнгэрhэнтэй дашарамдан бии болоhон шэнэ арга боломжонууд хоёр ороной хоорондын харилсаае саашадань үргэдхэхын тула эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ гээд Советскэ Союзай ба Италиин хүсэжэ байhые А. Н. Косыгин, Дж. Леоне тусхайлан тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

Совет-итальян хөөрэлдөөнүүд

Италиин Республикын Президент Дж. Леонетой, Италиин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Румортай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадыя хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэhэн хөөрэлдөөнүүд ноябрийн 19-дэ Кремль дотор үргэлжэлүүлэгдээ.

Совет-итальян харилсаае үргэдхэлгын шухала асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар hанал бодолнуудаа зүбшэлбэ. Уласхоорондын оршон байдал улам hайжаруулха тон шухала зарим асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа. СССР-эй ба Италиин хоорондохи харилсаа холбоон шахардуу байдал hулаарулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зохихо үүргэ дүүргэhэй гэжэ эрмэлзэдэг байhанаа хоёр тала тусхайлан тэмдэглэбэ. Италиин Президенттэй совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэhэн хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүн болохо совет-итальян документнүүд зүбшэн хэлсэгдээ. Хоёр талын үгээ хүсэд ойлголсожо байhые энэ зүбшэн хэлсэлгэ элирүүлээ.

(ТАСС).

Ракетнэ сэрэгүүдэй ба артиллериин үдэрэй хүндэлэлдэ

Ракетнэ сэрэгүүдэй ба артиллериин үдэртэ зорюулагдаhан Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй, ниислэл хотын гарнизоной сэрэгшэдэй суглаан ноябрийн 19-дэ Совет Армиин Түбэй академическэ театр соо болобо.

СССР-эй министрнүүд, СССР-эй оборонын министрэй орлогшонор, Советскэ Союзай ба элдэб түрэлэй сэрэгүүдэй маршалнууд, элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, конструкторнууд, генералнууд, адмиралнууд ба Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй офицернүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ hуугаа.

КПСС-эй МГК-гай секретарь И. Н. Пономарев суглаа нээбэ.

СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, стратегическэ зорилготой ракетнэ сэрэгүүдэй ахамад командалагша армиин генерал В. Ф. Толубко элидхэл хэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр абтаhан байна.

(ТАСС).

Партиин ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшада

Энэ үнэн большевик-ленинецэй нэрэ абаhан Калининска районой ажалшадай ба ниислэл хотын предприятинуудай түлөөлэгшэд, Коммунис партиин ветеранууд, Михаил Ивановичай соратнигууд болон дүтын нүхэд М. И. Калининай арюун тунгалаг дурасхаалые хүндэлэн, эдэ үдэрнүүдтэ Улаан талмай дээрэ ерэжэ, Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшын хүүрэй дэргэдэ венoгууд ба сэсэгүүдые табиба.

Заhабариин хэгдэhэнэй, экспозициин шэнэдхэгдэhэнэй hүүлээр, М. И. Калининай нэрэмжэтэ гүрэнэй музей ноябрийн 19-дэ Москвада дахинаа нээгдээд, «Бүхэсоюзна старостын» ажаябадал ба ажал ябуулга тухай хөөрэнэ. Энэ музей дотор ехэ митинг болобо.

(ТАСС).

АВТОМАДАЙ ТУҺАЛАМЖААР ЗАЛГАЛДАБА

ТАСС-ай мэдээсэл

1975 оной ноябрийн 17-до жолоодогшогүйгөөр ниидхүүлэгдэhэн «Союз-20» гэжэ замбуулинай онгосо 1974 оной декабрийн 26-hаа хойшо ниидэжэ ябаhан «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станцитай автомат оньhон түхеэрэлгын туhаламжаар 1975 оной ноябрийн 19-дэ залгалдан холболдоhон байна.

«Салют-4» гэжэ станциин, «Союз-20» гэжэ онгосын шэнжэлгэнүүдэй, туршалганuудай программаар хараалагдаhанай ёhоор, замбуулинай хоёр аппарат хамтааран ниидэхэ үедөө түхеэрэлгэнүүдые, агрегадуудые туршан шалгаха юм.

Залгалдан холболдуулхын тула радиотехническэ ба тоолон тодорхойлолгын түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэhэн байна.

«Салют-4 — Союз-20» гэжэ замбуулинай бүлэг түхеэрэлгэ иимэ параметрнүүдтэйгээр ниидэнэ:

— Газарай нюрууhaa эгээл саада захань (апогей) — 367 километр;

— Газарай нюрууhaa эгээл наада захань (перигей) — 343 километр;

— 91,4 минута соо Газарые тойрон дабшана;

— замайнь hөөлжүү — 51,6 градус.

Замбуулинай бүлэг түхеэрэлгэ hайнаар хүдэлнэ. Абтаhан мэдээсэлнүүд шэнжэлэгдэжэ байна.

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИҺЭЭ

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА СҮМ ХЭРЭГЛЭХЭ

Үнгэрэгшэ жэлдэ ашаглалгада үгтэhэн соёлой шэнэ байшан соо Бэшүүрэй районно XXV партийна конференци болобо.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. И. Плотниковой** хэhэн тоосоото элидхэл зүбшэжэ, конференци дээрэ олон делегадууд үгэ хэлэhэн байна.

Бэшүүрэй аймаг республика дотороо нилээд томо, газар тариалан ехээр эрхилдэг, адууhа малшье олоор үдхэдэг, Буряад ороной тарианай, мяха, hүнэй нилээд ехэ цехынь мүн болоно. Мүнөө жэлшье 310 мянган центнер тариа гүрэндэ худалдаа. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ аймагай тариашад 800 мянган центнер тариа ургуулжа абаха, 170 мянган центнер тариа гүрэндэ худалдаха гэhэн уялга абаhан байгаа. Аймагай механизаторнууд энэ жэлдэ хамта дээрээ 803600 центнер тариа хуряажа абаа. Дунда зэргээр гектарай 13,1 центнер тариан абтаа. Үрэhэнэй тариан сүм хаагданхай, нийтын малда тэжээл болохо орооhон таhалагданхай. Бэшүүрэй, Дзержинскиин нэрэмжэтэ, Охин-Булагай, «Сибирь» совхозууд, Калининай нэрэмжэтэ, «Победа», «Дружба» колхозууд баян тариа ургуулжа, гүрэндэ ехээр худалдаhан байна. Эдэл ажахынууд дунда зэргээр гектар бүриин 13,5—16 центнер хүрэтэр тариа хуряагаа.

Тогтууритай баян ургаса абадаг тракторна бригаданууд аймаг дотор олон юм. Жэшээнь, «Победа» колхозой Петр Иннокентьевич Плюснинэй даадаг бригада 1030 гектар тариалангай га бүриhөө 20,2 центнер тариа хуряаhан байна.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой В. И. Хлызовэй ударидадаг тракторна бригадын гэшүүд — гектарай 18 центнер, Бэшүүрэй совхозой Социалис Ажалай Герой П. Ф. Слепневой хүтэлбэрилдэг бригада гектарай 15,5 центнер тариа хуряагаа гэхэ мэтээр баян ургаса абаhан жэшээнүүд элидхэл соо дурдагдаба.

Газарай үрэжэл арьбадхахын, тарианай, үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын, гектар бүхэниие үрэ ехэтэйгээр ашаглахын тулада аймагай партийна организаци, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд тоосоото үе соо ехэ ажал ябуулhан байна. Шэнэ газар элдүүрилжэ ашаглаха, тарианай талмайе зүбөөр хубаарилха, севооборотнуудые нэбтэрүүлхэ, газар тариалангай культура дээшэлүүлхэ мэтээр энэ хүдэлмэри эрхилэгдээ. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада мянга гаран гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Калининай нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудта, «Сибирь», Хёлгын совхозуудта энэ хүдэлмэри зоримгойгоор ябуулагдана. Жэшээнь, Хёлгын совхоз байгша ондо 500 гектар боро газар элдүүрилжэ, эндэhээ 10 мянган центнер тариа хуряажа абаа. Тиигээшье hаа, үрэжэл багатай газарые элдүүридэ оруулха хэрэг үшөөл мууса ябуулагдана.

Юhэдэхи табан жэлэй туршада тракторай тоо 1,5 дахин олошороо. Аймагай бүхы ажахынууд тариа хатааха, сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ бариhан байна. Зүгөөр бүхы арга боломжо, нөөсэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Аймагай зарим ажахынууд тарианай, хартаабхын, огородой эдеэнэй тогтууритай hайн ургаса абажа шаданагүй. Газарые хэн үрэ ехэтэйгээр ашаглажа шаданаб гэжэ энэ жэл илангаяа эли тодоор харуулба.

Хоёр жэлэй саада тээ болоhон партийна конференци дээрэ уhалагдадаг газар муугаар ашаглагдана гэжэ шүүмжэлэгдээ hэн. Тиин энэ хэрэг мүнөөшье hайжараагүй. Наймадахи табан жэлэйхидэ орходоо юhэдэхи табан жэлэй туршада уhанай ажахыда нилээд ехэ мүнгэн гаргашалагдаа, горитой ажал хэгдээшье. Аймагай колхозууд болон совхозууд 17 мянгаад гектар уhалагдадаг, хоёр мянгаад га хатаагдаhан газартай. Нүүдэл насосно станцинуудаар жэл бүри 3000 гектар тариалан уhалагдана. Тиигэбэшье газар уhалха түрүү арга мууса хэрэглэгдэдэг, болзорынь алдагдадаг байна. Тиимэhээ уhалагдадаг газарhаа бага ургаса абтана.

Бэшүүрэй уhалууриин түхеэрэлгэ России Федераци соо эгээл томонуудай нэгэн мүн. Теэд 1975 ондо ашаглалгада оруулагдаха ёhотой энэ түхеэрэлгын барилга аргагүй удааруулагдана.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тулада аймаг дотор ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг байна. Һүүлэй хоёр жэлэй хугасаада 90 мянган тонно нютагай, 2,5 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Таба мянга шахуу гектар сабшалан бог буртагhаа сэбэрлэгдэhэн байна. Энэ үе соо ногооной ургаса хараа байса дээшэлээ — гектарай 16—18 центнер үбhэн хуряагдана. Калининай нэрэмжэтэ, «Рассвет», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд, Бодонгуудай совхоз гектарай 25—35 центнер үбhэ хуряажа абаhан байна. Хэды иимэшье hаа, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжо хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Энэ жэлдэ аймагай колхозууд болон совхозууд урда жэлнүүдтэ орходоо үбhэ тэжээл горитойгоор бэлэдхэжэ абаа. Нийтын малай үбhэ тэжээлээр хангагдасань 80 процент болоно. Партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, аймагай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй hарануудта мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ социалис уялга абажа, республикын ажалшадта хандаhан байна. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой hаалишан, конференциин делегат **Е. Г. Панькова** абаhан уялгаяа сүм дүүргэхээр, малай үбэлжэлгэ hайнаар үнгэргэхөөр шиидэнхэй хүдэлжэ байhан тухайдаа мэдүүлбэ. Манай hаалишад 1976 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз, Калининай нэрэмжэтэ колхоз, Бодонгуудай совхоз юhэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна гэжэ табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтын даб дээрэ гаргаhан дүнгүүд харуулна. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо hүүлэй жэлнүүдтэ мал ажалай продукци ехээр абтаhан, малай тоо толгой олошорhон байна. Калининай нэрэмжэтэ колхоз hү haaха түсэбөө — 130, мяха — 133, ноохо абаха түсэбөө 134 процент дүүргэhэн байна. Мяха, hү, ноохо, үндэгэ гүрэндэ худалдаха байгша оной түсэбые аймаг дүүргэхэ юм. Хэды иигэбэшье бүхы дээрээ аймаг гүрэндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха табан жэлэйнгээ даалгабари сүм дүүргэжэ шадахагүй байна.

Энэ ушар юу харуулнаб гэхэдэ, партиин райком, тэрэнэй бюро юhэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадай коллективүүдые, аймагай коммунистнуудые хүсэдөөр элсүүлжэ шадаагүй байна. Тиихэдэ зарим партийна эхин организацинуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлжэ шадагдаагүй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие томодхохо, мэргэжүүлхэ, мал ажалые индустриальна аргаар эрхилхэ хэрэг энэ үедэ ехэ урагшаа дабшаагүй гэжэ эндэ тэмдэглэгдэбэ. Энээн тухайда хөөрэлдөөн hайса болоhон, болодогшье гээшэ. Теэд үнэн дээрээ хэгдэhэн юумэн бага байна. Гахай, эбэртэ бодо мал, нугаhа шахаха ехэ барилганууд аймаг дотор баригдажа эхилэнхэй. Теэд үшөөл хүсэндөө ороодүй. Аймаг дотор зуугаад үнеэдтэй багахан фермэнүүд заxahaa олон. Хамтадаа 6000 үнеэд бии. Теэд эдэ айар 26 фермэдэ тараагданхай. Мүнөө сагай эрилтын ёhoop, хүдөө ажахын үйлэдбэриие томодхожо, мэргэжүүлхэ гээшэ hү, мяха ехээр абаха арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын тулада аймагай коммунистнууд саашадаа хүдэлхэ байна. Үнгэрэгшэ табан жэл соо олонхи ажахынууд гарзатайгаар хүдэлжэ гараа. Энээнэй шалтагааниинь юуб гэхэдэ, ажахынуудай партийна комитедүүд, партиин райком, советскэ болон ажахын зурганууд ажахын экономикые гүнзэгыгөөр хаража үзэдэггүй, тоолохо хэмгадаха, арьбадхаха хэрэг мууса табигданхай байгаа. Энээн тушаа үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Делегат, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор **Ф. Е. Ефимов** ажахынуудай экономико гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэнэгүй гэжэ партиин райкомые шүүмжэлбэ. Партийна эхин организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхын тулада райком, тэрэнэй таhагууд үшөөл мууса хүдэлөө гэжэ оратор хэлэбэ.

Колхоз, совхозуудай дунда зиндаагай тушаалтадые партиин райкомой зүгhөө мууса ударидана, тэдэниие hургаха ажалда анхарал багаар табигдана. Тэдэнэрэй хүтэлбэриин оншо арга, дүй дүршэл шэнжэлжэ үзэгдэнэгүй, тэрэниие нарижуулха хүдэлмэри дутуу дундатай. Партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд цехүүдэй партийна организацинуудта хүрэжэ, тэдэнэй үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ хүдэлмэри мууса ябуулна. Тиихэдэ партиин райкомой гэшүүдэй үүргэ дээшэлүүлжэ, тэдэнэр ажалладаг газартаа партийна нүлөө үзүүлхэ ёhотой бшуу. Республика доторнай промышленна томо томо предприятинууд аймагуудые шефтэ абаад, ехэ туhаламжа үзүүлдэг байна, — гэжэ делегат, Охин-Булагай совхозой директор **С. Г. Санжиев** мэдүүлбэ. — Манай аймагай иимэ шефтэй болодог hаань, hайн бэлэй. Мүн республикын дээдэ hургуулинууд шефскэ туhаламжа үзүүлхэеэ яанаб. Юундэб гэхэдэ, хүдөө ажахын институт дүүргэгшэд хүн зонтой хүдэлхэ ямаршье дүршэлгүй байдаг гэжэ оратор саашань хэлэбэ. Партиин райкомой секретарьнар совхозой директорнүүдтэй, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэй уулзажа хөөрэлдөөд лэ, саашань бодото ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байhан зонтой тон бага харилсаатай байна, — гэжэ делегат. Бэшүүрэй совхозой директор **Б. Б. Юмсунов** үгэ хэлэхэдээ энээн дээрэнь нэмэбэ.

Түсэблэлгэ hайжаруулха тухайда Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **В. А. Иванов** тогтоhон байна.

КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. Б. Пивоваров** конференцидэ хабаадажа, үгэ хэлээ.

* * *

Конференци дээрэ шэнээр hунгагдаhан партиин райкомой түрүүшын пленум боложо, партиин райкомой секретарьнар hунгагдаба, таhагуудые даагшанар баталагдаба. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар **А. И. Плотников**, секретарьнараар **В. Б. Бохиев, И. П. Ефимов** hунгагдаа.

Д. ЖУГДУРОВА.

ПРОДУКЦИИН ШАНАРЫЕ ХАМТААРАА ХИНАХА

МАНАЙ «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй уран гараар, оюун бэлигээр бүтээгдэhэн оньhон приборнууд дэлхэйн 54 гүрэндэ эльгээгдэжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Заводоймнай коллективэй гаргаhан продукцида жэлhээ жэл бүри олон захил абтадаг болонхой. Манай приборнууд нарата халуун Африкын, Азиин оронуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Эдэ приборнууд ааяма халуун, янгинама хүйтэн уларилда тэгшэ hайнаар хүдэлхэ ёhотой байна бшуу. Энээн дээрэhээл бидэнэр продукци эрхим шанартайгаар, дэлхэйн стандартын эрилтэдэ харюусамаар бүтээн гаргаха болонобди. Мүнөө хүдэлмэришэн бүхэн, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, алба хаагшад бултадаа ямар аргаар продукциин шанарые hайжаруулха тухай бодомжолжо ябадаг. Мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлдэг, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абадаг, түрүү онол арга хэрэглэдэг болонхой. Теэд эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд продукциин шанарые эридээр hайжаруулха хэрэгтэ тиимэ ехэ нүлөө үзүүлнэгүй гэжэ хэлэхээр.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Львовско областиин промышленна предприятинуудай коллективүүд продукциин шанарые hайжаруулха талаар горитой ехэ ажал хэhэн байна. Эдэнэр Саратов, Ярославль хотонуудай предприятинуудай коллективүүдэй дүй дүршэлые халан абажа, продукциин шанарые хамтаараа хинаха шэнэ арга хэрэглэжэ эхилбэ.

Энэ тон ехэ удха шанартай хэрэг мүн болоно. Львовско областиин промышленна предприятинуудай коллективүүдэй түрүү дүй дүршэлые hайшаан дэмжээд, КПСС-эй ЦК тусхай тогтоол баталан абаа. Мүнөө Эхэ оронoймнай промышленна предприятинуудай коллективүүд Львовско областиин предприятинуудай дүй дүршэлые халан абаха гэhэн зорилго урдаа табина. Инженерно-техническэ мэргэжэлтэдые Львовско областиин предприятинуудта эльгээжэ, ажал хүдэлмэритэйнь танилсуулна.

Манай «Теплоприбор» заводой техническэ хиналтын таhагай инженер Бэлла Иосифовна Котляр байгша ондо хоёр дахин Львов хотодо ошоод, тэндэ үнгэргэгдэhэн семинарта хабаадалсаhан, промышленна предприятинуудаар ябажа, ажал хэрэгтэйнь hайса танилсаhан байна.

Львовско областиин промышленна предприятинуудай дүй дүршэл олоной анхарал татана. Халан абахаар, hурахаар юумэн эдэнэртэ яhала бии. Жэшээлхэдэ, заводой коллективые элдэб зүйлэй түүхэй эдээр, зэр зэмсэг, оньhон түхеэрэлгэнүүдээр хангадаг предприятинуудтаа ехэ шанга эрилтэ табидаг юм байна. Муу шанартай түүхэй эд эльгээгээ hаань, яла түлүүлдэг, продукциинь гэдэргэнь ябуулдаг. Хуушарhан оньhон түхеэрэлгэнүүдээр стандартын эрилтэдэ харюусама продукци гаргахань мүн лэ бэрхэтэй болоно ха юм.

Энээн дээрэhээ хуушарhан оньhон түхеэрэлгэнүүдые сүм hэлгэхэ, заводые түүхэй эдээр хангагшадта бүри шанга эрилтэ хэхэ зорилго табигдана. Манай заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, алба хаагшад продукциин шанарые hайжаруулха талаар 1972 онhоо хойшо нилээд ехэ ажал хүдэлмэри хэhэн байна. Продукци гаргаха технологи hайжаруулагдажа, түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Продукциин шанарые, ажалые хамтын аргаар хинан шалгаха, hайжаруулха управлени заводто эмхидхэгдэhэн юм. Энэ управлениин гэшүүдээр заводой эрхим түрүү хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд дэбжүүлэгдэнхэй. Цехүүд соо управлениин түлөөлэгшэд бии. Эдэнэр продукциин шанар шалгадаг, шэнэ онол арга, оньhон түхеэрэлгэ хэрэглэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсадаг байна. Бэлигтэй инженернүүд Л. П. Обухова, Б. И. Котляр гэгшэд продукциин шанарые hайжаруулха талаар илангаяа ехэ ажал ябуулга хэhэн байна.

Львовско областиин предприятинуудай дүй дүршэлөөр Котляр цехүүдэй начальнигууд, мастернууд, ба бригадануудай hуралсал-семинарнуудые үнгэргөө. Заводой инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэй хамта продукциин шанарые саашадаа ямар аргаар hайжаруулха тухай гурим зохёогоод байна. Энэ гуримтай бүхы заводой хүдэлмэришэд танилсаха юм. Тус гуримые 1976 онhоо хэрэглэжэ эхилхээр хараалнабди.

Хэн ямар шанартай продукци гарганаб гэжэ харуулха тусгаар стендүүд бүхы цехүүд соо бии болгогдохо. Энэ стенд дээрэ хүдэлмэришэнэй, бригадын коллективүүдэй недели бүриин ажалай продукциинь шанар тухай тэмдэглэлнүүд хэгдэжэ байха юм. Хэн ямар шанартай продукци гаргааб, муу шанартай продукци гаргажа али зэргын яла түлэхэ болооб гээд нюур сахигдангүй эндэ бэшэгдэхэ юм. Цехэй хүдэлмэришэд хэнэй ямараар хүдэлжэ байhаниие hайн мэдэжэ байха болоно бшуу.

Өөрын тамгатайгаар продукцияа тушаадаг хүдэлмэришэдэй тоое олошоруулха ёhотойбди. Тиимэ зорилготойгоор hайн шанартай продукци гаргадаг хүдэлмэришэдтэ нэмэлтэ түлбэри түлөгдэдэг болохо юм. Жэшээлхэдэ, өөрын тамгатайгаар продукци тушаадаг хүдэлмэришэн салин хүлhэндөө 20 процент нэмэлтэ түлбэри абадаг байна. Эдэнэрэй хэhэн продукциин шанарынь hарадаа нэгэ дахин шалгагдадаг. Хэрбээ тэдэнэй гаргаhан продукциин гүрэнэй стандартын эрилтэдэ тааралдаагүй, муу шанартай байгаа hаань, хүдэлмэришэн өөрын тамгатайгаар продукци гаргаха эрхэhээ хаhагдадаг юм.

Мүнөө манай заводой 115 хүдэлмэришэн өөрын тамгатай болонхой. Тэдэнэй нэгэниинь шье энэ үндэр эрхэhээ хаhагдаагүй.

Байгша оной эхинhээ продукциин шанарые hайжаруулха талаар 52 онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Заводой цехүүд соо шэнэ, бүтээсэ ехэтэй оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Автомат аргаар хүдэлгэгдэдэг лининүүд бии болоо. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд продукциин шанарые hайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Заводоймнай механическа, штамповочно цехүүдэй коллективүүд hайн шанартай продукци гаргаха талаар ехэ амжалтатай. Жэшээлхэдэ, механическа цехэй коллектив бүхы продукциингаа 98 процентыень эрхим сэгнэлтэтэйгээр техническэ хиналтын таhагта тушаадаг болонхой. Цехэй 36 хүдэлмэришэд өөрын тамгатайгаар продукцияа тушаана. Токарьнууд А. П. Меньшиков, И. Е. Емельянов, А. А. П... гэгшэд үнинhөөл ... өөрын тамгатай бол...

Манай заводой колле... продукциин шанарые ... тын аргаар хинаха ... Львовско областиин ... приятинуудай дүй ... лые халуунаар ... байнхай. Мүнөө цех ... тусгаар бүлэгүүд эм... дэнхэй. Эдэнэр станд... эрилтэнүүд хэр зүб... хиргданаб, ямар шалта... муу шанартай проду... гагдааб гэжэ тобшо... недели бүри олоной ... да табиха эрхэтэй. hай... нартай продукци га... хүдэлмэришэдтэ hара... нэмэлтэ түлбэри түлэ... hэн Львовско обл... предприятинуудай дүй... шэл хэрэглэхэмнай ... дой хуушарhан онь... хеэрэлгэнүүд ойр... нуудтэ сүм hэлгэ... Манай коллектив ... циингаа шанарые ... руулха талаар яhа... юумэ хээ, хэнэшье. ... коллектив продукци... 97,6 процентыень эрх... нартайгаар тушаана ... жэлдэ продукциин... процентыень эрхим ... тайгаар тушаадаг ... ёhотойбди. Хэхэ ... үшөөл ехэ. Түйлаh... hанаагаа заhангүй... хүдэлхэ болоно... Юуб гэхэдэ, арбадах... жэлдэ hайн шанартай ... дукци гаргахын түлөө ... сэхэ гэhэн гол зорил... бигдаха байна. Бидэнэ... бэлэдхэлтэйгээр арба... бан жэлээ угтажа, эрх... нартай продукци га... тула тэмсэхэ болонобди.

Ю. ПОДГОРН...
«Теплоприб...
заводой тех...
хиналтын та...
начал...

Улаан-Үдын уhан замай портын хүдэлмэрилэгшэд түгэсхэхы жэлэй ба юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые уридшалан дүүргэжэ, hайн амжалта түйлаба. Арадай ажахын ашаа зөөхэ табан жэлэй түсэб 110 процент дүүргэгдээ. Транспортна флодой «Заря», «Мир», «Совет», «Ока», «Любовь Шевцова», «Константин Заслонов» болон бусад суднануудай команданууд табан жэлэйнгээ түсэбые 4 жэл 6 hара соо бэелүүлээ. Үнгэрhэн энэ хугасаа соо уhан замшад түсэбhөө гадуур 250 мянган тонно тариа, барилгын модо, түлишэ, овощ болон бэшэ ашаа зөөhэн байна.

Байгша оной навигациин урдахана тус портдо 5 тонныи кран, тус тустаа 600 тонно ашаа зөөхэ хоёр баржа, элhэ хайрай холисо зөөхэ теплоход, голой хайр шулуу абаха тамардаг кран болон бусад оньhон техникэ ашаглалгада үгтэhэн юм. Мүн навигациин халуун хаhада уhан замшад Байгал-Амарай магистралиин барилгашадта ехэ туhа хүргөө.

Мүнөө транспортна флодой суднанууд холын тамаралгаhaa бусажа ерээ.

Д. ВАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүрысөөндэ илаhан судныи капитан А. И. Мурычев.

Авторай фото.

ДҮРШЭЛТЭЙ АГРОНОМ

Владимир Лукьянович Полубенко Омско областьдо түрэhэн юм. Тэндэхи хүдөө ажахын институт дүүргээд, Буряадай АССР эльгээгдэжэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхоздо хэдэн жэл соо хүдэлhэнэйнгөө hүүлдэ Хүдөө ажахын министерствын агроном-овощ ургуулагшаар томилогдоо hэн. Кабинет соо hуужа шадахагүй байhанаа ойлгоходоо, ажахыда агрономоор эльгээхыень гуйжа эхилhэн байгаа. Тиигэжэ Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой главна агрономоор табигдажа, 1971 онhоо хойшо эндэ ажаллана.

Тэлимбэдэ ерэхэдэнь, совхоздо ороohото ургамалнуудые таридаг талмайнь тон бага, ургасань муу байhан юм. Дүй дүршэлтэй, бэрхэ мэргэжэлтэ ажахын тариан ажалые саашадань яажа хүгжөөхэ тухай яhалашье бодолгото болоо.

3.889 гектар газарта ороohото ургамалнууд таригдадаг байба. Тиихэдээ эндэhээ гектар бүхэнhөө оройдоо 5—6 центнер ороohон абтадаг байhан юм. Олон ушарта агротехническэ эрилтэдэ тааруугүйгөөр тарилгын хүдэлмэри, ургамалнуудай хойноhоо харууhалга, хуряалга үнгэргэгдэдэг байшаба. Тиимэhээ механизаторнуудай агротехническэ hуралсалда, энэ талаар хэгдэдэг ажалай шанар hайжаруулха хэрэгтэ шэнэ мэргэжэлтэ тон ехэ анхарал хандуулhан байха юм. Тиигэжэ ороohото ургамалнуудай ургасань хоёр дахин шахуу дээшэлүүлэгдээ бэлэй.

Владимир Лукьянович үдэр hүниие илгаруулангүй поли дээгүүрээ ябадаг хүн. Газар гээшэдэ тон дуратай hэн тула тэрээндэ амиды юумэндэ мэтээр хандадаг.

Удангүй совхозой тариалан эли бодо ехэ болгогдоо бэлэй. Байгша табан жэл соо 3.400 гектар шэнэ газар хахалагдаа. Тиигэжэ ороohото ургамалнуудые таридаг талмай 5.469 гектарта хүргэгдөө. Гадна, олон жэлэй ногооной таригдадаг талмай хори дахин шахуу ехэ болгогдожо, мал ажалда тон хэрэгтэй тэжээл бүри ехээр абаха арга олгогдоhон юм. Мүнөө 1859 гектар газар дээрэ олон жэлэй ногоон таригдана. Тиигэжэ тус ажахын тариашад аймагайнгаа бусад колхоз, совхозуудта hайн шанартай 50 тонно ногооной үрэhэ худалдаха уялга энэ жэлдэ абаа.

Эдэ мэтын баримтанууд дээрэhээ абаад харахада, совхозой тариашад бага бэшэ амжалтатайгаар юhэдэхи табан жэлые түгэсхэжэ байна. Энээндэ главна агроном, КПСС-эй гэшүүн Владимир Лукьянович Полубенкын оруулhан горитой хубита бии гээшэ.

Владимир Лукьянович гансаа өөрынгөө урдахи... раад ябадаг хүн б... Тэрэ эдэбхитэй арад... нагша, пропагандист... хиналтын гол бүлэг... тэлбэрилэгшэ болоо... дэн жэл үнгэржэ бай... хугасаа соо тус бүл... дэлмэри эрид hайж... эдэбхитэд үйлэдбэри... бари бүхэниие hари... та дорoo абаад, хүд... hайнаар ябуулна ... онсо тэмдэглэмээр.

Жэшээлхэдэ, мү... малай үбэлжэлгын ... гээр ябуулагдажа ... ниие эдэнэр шалгана... хүдөө ажахын техни... зүбөөр хадагалагда... hые харааhаа алдан...

Нүхэр Полубенкэ... шье партийна даабар... hаа, тон hайнаар дү... гээд совхозой па... секретарь хэлээ hэн. ... пропагандистын ... хүдэлмэридэ ехэ ... шэлтэй болонхой. ... болзор соогоо зонoo ... лаад, hонирхолтой ... үнгэргэжэ байхын ... бэшэ харахаар. ... hарадаа хоёр дахин ... хи отделениин ма... механизаторнуудай ... уласхоорондын бай... баатай асуудалнууда... ци уншадаг заншалта...

В. ЦЫБЖИ...
аймагай га...
хүдэлмэри...

ҺААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Захааминай аймагай совхозуудай hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй энэ жэлэй 10 hарын социалис мүрысөөнэй дүнгүүд сотсологдобо. Энэ мүрысөөндэ Хамниин совхозой түбэй фермын hаалишан Прасковья Бадмаевна Норбоева эрхимлэжэ гараа. Үнгэрэгшэ 10 hарын туршада даажа абаhан үнеэн бүриhөө 2479 килограмм hү hааhан байна. Тиигэжэ юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы ондо абаhан социалис уялгаяа 679 килограммаар үлүүлэн дүүргэбэ. Прасковья Бадмаевна Норбоева аймагай hаалишадай дундаhаа нэгэдэхи hуури эзэлhэн байна.

Санагын совхозой эрхим hаалишан Софья Будаевна Будаева байгша ондо үнеэн бүриhөө 2200 килограмм hү hааха социалис уялга абаhан юм. Үнгэрэгшэ 10 hарын туршада үнеэн бүриhөө 2439 килограмм абажа, аймаг дотороо хоёрдохи hуури эзэлээ.

Октябрь hарын дүнгүүдээр Хамниин совхозой hаалишан Ринчин Батуева эрхимлэбэ. Энэ нүхэр hара соо үнеэн бүриhөө 130 килограмм hү абаа.

Аймагай совхозуудай hаалишад КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ шэнэ социалис уялгануудые абаад, тэдэнээ дүүргэхын тула эршэмтэй hайнаар хүдэлжэ байна.

Б. ЖАНЧИПОВ.

МУРМАНСКА ОБЛАСТЬ. Кольско хахад ара... эгээ томо «Тундра» совхозой ажалшад энэ жэлэй ... 500 мянган түхэриг нэмэри олзо олохоор хараална... орокой эгээ бага үндэhэ яhатан — саами ара... байдалда ехэ хубилалтанууд болоо. Ород, укра... нанец яhатанай ажаhуудаг Ловозерово тосхон ... хото болонхой. Совхозой ажалшадай түлөөhэн 25 ... тээр ургаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Тундра» совхозой эрхим оро... гэн В. С. Юлин. Тэрэнэй хүдэлдэг хоёрдохи бри... дын урда тээхи социалис мүрысөөндэ эрхим ... Бригада 3.000 оротой.

ТАСС-ай фото...

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ХАНКЫН БАРАЙГАРАЙ ТАЛМАЙ

КАМЕНЬ - РЫБОЛОВ (Примориин хизаар). (ТАСС-ай корр. И. Палатов). Ханкын набтар газартахи Примориин тусхай шэглэлтэй совхозуудта барайгар тарижа ургуулха уhалууриин шэнэ түхеэрэлгэнүүд хүдэлжэ захалба. 1976 оной ургаса тарихын тула 2 мянга гаран гектар талмай бэлдэгдэв.

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлдэ Ханка нуурай эрье шадараархи үргэн ехэ набтар газар Алас-Дурна зүгэй барайгар тарижа ургуулдаг газар болоhон байна. Барайгарай талмай 2 шахуу дахин үргэдхэгдөө.

МАНТАН ЕХЭ СКЛАДУУД

ЛЕНИНСКОЕ (Хабаровска хизаар). (ТАСС-ай корр. И. Перепелицкий). Амар мүрэн шадарай энэ hууриин тосхоной түхэлые мантан томо барилганууд хубилгаба. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хадагалхын тула Алас-Дурна зүгтэхи түрүүшын бүлэг складууд баригдажа дүүргэгдээ.

Эдэ элеваторнууд соо 30 мянган центнер үтэгжүүлгэ нэгэн доро хадагалагдаха байна. Нэгэ операторай жолоодохо оньhон автомадууд ашаа тээхэ, буулгаха бүхы хүдэлмэри бэелүүлхэ юм. Компрессорнэ томо ехэ түхеэрэлгэнүүд хэдэхэн секундэ соо вагонуудhaa ашаа буулгаха байна. Иимэ түхеэрэлгын ашаар Амар шадарай хүдөө ажахын районой бүхы совхозууд hааталгүйгөөр үтэгжүүлгэ абаха аргатай.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ «МОСКВИЧУУД»

МОСКВА. (ТАСС-ай корр. А. Терехов) Жэлэй эхинhээ хойшо 150 мянгадахи «Москвич» Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автозаводой гол конвейерhээ 3 үдэрөөр урид гаргагдаба.

Коммунист Ю. Гронскиин толгойлдог комсомол-залуушуулай түрүү халаан энэ машина хабсарhан байна. Партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ батаар түрүү hуури эзэлжэ ябаhан энэ коллектив «КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ халаан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ предприятии соогоо түрүүлэн хүртэhэн байна.

Жэлэй дүүрэтэр үшөө 20 мянга гаран автомобиль, эдэнэй хахадынь «Москвич-2138», «Москвич-2140» түхэлэй машинанууд «АЗЛК-гай» үүдээр гараха байна.

АМАРАЙ БУЛАД

КОМСОМОЛЬСК - НА АМУРЕ. (ТАСС-ай корр. А. Безпомощнов). Предприятиин ашаглалгада оруулагдаhанhaa хойшо «Амурсталь» заводто 10 миллиондохи тонно сан түмэр гаргагдаа. В. Голубецэй, Н. Пивоварай түрүү бригаданууд ойн баярай вахтада хүдэлhэн байна. Эдэнэй гаргаhан металлые Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад абаха байна.

1942 ондо ашаглалгада оруулагдаhан энэ предприяти саг үргэлжэ шэнэлэгдэжэ байhаар. Түсэбтэ юhэдэхи табан жэл соо заводто 3-дахи электро-пеэшэн баригдаа. Электроцех соо булад таhалгаряагүй юулэхэ түхеэрэлгэ, термическэ таhаг баригдаа. Энэ үе соо сан түмэр гаргалга 25 процентээр дээшэлбэ.

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

КОСТРОМА. (ТАСС-ай корр. В. Пашин). Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө hалбари соогоо бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй үүсхэл гаргаhан Костромской ГРЭС-эй коллектив электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Жэлэй эхинhээ хойшо 14 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн абтаа. Жэлэй дүүрэтэр агрегадууд даабариhaa гадуур 2,5 киловатт-час элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ байна.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулһан ээлжээтэ номероо „Хонхо" эдир уншагшадай анхаралда дурадхана.

№ 47

ЕХЭ ЖЭЛЭЭР АМАРШАЛАЯ!

1975 ОН бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ нэрэтэ жэлынь болонхой. Энэ жэлээр дашарамдуулан, эхэнэр дэлхэй дээрэ хэды дурасхаалта ушаралнууд, үйлэ хэрэгүүд болоно гээшэб. Һаяшаг Москвада бүхы дэлхэйн басагадай уулзалга боложо, зуун арбан нэгэн гүрэнһөө түлөөлэгшэд ерэжэ, энэ ехэ суглаанда халуунаар хабаадаһан байна. Эдэнэй дунда ямар басагад үгы хаб даа! Үнгэ бүриин, яһан бүриин, үнэхөөрөөл зуу гаран үнгын сэсэгүүд шэнги байгаа ёһотой. Иимэ олон ондоошье һаа, эдэнэй сэдьхэжэ ябаһан, тэмсэжэ ябаһан хүсэл ганса — бүхы дэлхэй дээрэ эхэнэрэй жаргал тухай!

Леонид Ильич Брежневэй бэшэгээр хандалга басагадай сэдьхэл уяруулаа. Социалис гүрэнэй, Совет гүрэнэй, хододоо урдамнай жэшээ болодог гүрэнэй ударидагша эсэгэ янзаар эльгэ зүрхэнэй үгэнүүдые хэлээ, эдэ үгэнүүдынь тэмсэлдэмнай эршэ үгэхэ гэжэ үгэ хэлэһэн лэ түлөөлэгшэ тэмдэглээ. Мүн лэ эдэ басагад манай басагадай байдал хаража, тон ехээр һонирхоо, гайхаа, гэрэлтэ байдал иимэл юм байна гэжэ нюдөөрөө хаража баталаа.

1975 он. Үнэхөөрөөл энэ ехэлнай ехэл һайн жэл болоо даа. Магад, бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдэй жэл хадаа иимэ һайхан байжа болоо. Хүн түрэлтэн соо эхэнэр шэнги эльгэ нимгэтэй, гүн гүнзэгы сэдьхэлтэй хүн үгы ха юм даа. Иимэ һайн һайхан жэлнүүдэй боложо байха һаань, бүхы жэлнүүдээшье эхэнэрнүүдэй жэлнүүд болгожорхёомнай, эрэшүүл балай гомдохогүй бэзэ гэжэ һанахаар. Нээрээшье, хэды гоё намар болоо гээшэб! Сентябрь һара соо тэрэнги сэсэглэжэ байгаа бшуу. Ургаса таряагаа бултыень гээлтэгүй һайнаар абаабди.

Совет хүн мүнөө урдаа нэгэ зорилго табинхай. Энэ зорилгомнай шухалын шухала: түрэл һартиингаа XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха. Ажалшаднай ямар бэлэг бэлдэхэеэ социалис мүрысөөндэ, түсэбтөө хараалаад, эршэтэйгээр хүдэлжэ байна. Эбтэй эетэй агуухэ бүлэ, Советскэ Союзай олон яһатаншье һаа, нэгэ яһанай бүлэ шэнгеэр, иигэжэл съездһээ съезд хүрэтэр, түсэбһөө түсэб хүрэтэр Эхэ оронойнгоо улам һайханаар һалбархын тула, ерээдүйнгөө аша гушанарай, элинсэг хулинсагай жаргахын тула хүн бүхэн хүсэ шадалаа, бэлиг мэргэжэлээ үгэн хүдэлхэдөө, хойто үедөө нангин юрөөлөө үгэнэб гэжэ этигэдэгшье, шухала бүтээлнүүдээрэ ерээдүйнгөө урда омогорходогшье байха. Иимэ һайхан ха юм даа манай алтан үзэгөөр бэшэгдэһэн хуули-тангариг, эрхэтэдэймнай бүгэдын заншал!

ТИИХЭДЭ МАНАЙ эхэнэрнүүдэй хуби заяан ондоо уласуудай эхэнэрнүүдтэй жэшэхэ юун байхаб даа. Юртэмсын бүхы жаргал хуу манай эхэнэрнүүдтэ үгтэнхэй гэбэл, зүб байха. Совет эхэнэрнүүдэй байдал улам улам һайжаруулхын тула манай гүрэн түрын, партиин зүгһөө хэды хэмжээ ябуулганууд абтадаг байна гээшэб. Энэшье Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй жэл үнгэргэхэ үүсхэл манай Советскэ Союзай Эхэнэрнүүдэй комитедһээ үндэһэтэй байха. Энэ түүхэтэ жэлэй түлөөлэгшэнь гэхэ гү, «нарин бэшэгэйн дарга» хаа хаагуур ябажал байдаг. Эхэнэрнүүдэй байдалай улам улам түсхай шэнжэтэй болохын тула элдэб хэрэг үүсхэлнүүдэй хэгдэдэгынь дамжаггүй. Нэгэ түлөөлэгшэнь манай Буряадай республикада ерэнхэй гэлсээ. Һаяхан тэрэ түлөөлэгшэтэй би уулзаа һэм. Тэрэ таанарта иигэжэ дамжуулхые захяа һэн: «Таанар, хүндэтэ эдир уншагшад, эжынэрээ, абгайнараа Ехэ жэлээрнь амаршалаат. Теэд тэрээхэн амаршалгаараа дүүрэнгүйгөөр, үдэр бүри эжынэртээ, эгэшэнэртээ, дүү басагадтаа дулаахан сэдьхэлэй үгэ хэлэжэ, ходо баясуулжа байгты. Энээхэн захяа илангаяа хүбүүдтэ хабаатай. Һайн һуража, һайхан хэрэг элбэгээр үүсхэжэ ябагты!...»

Түлөөлэгшэ Улаан-Үдын гудамжаар ябахые дурадхаа һэн. Бидэ зүбшөөжэ, Ленинэй гудамжаар ябажа ябаабди. Үхибүүдэй байдалаар һонирходог тула «Детский мир» гэһэн магазин руу оробобди. Таанад мэдэхэ байхат—үүдэ орон сасуу, баруун гар тээ бэлэн платиин таһаг гүб даа. Тэндэ ороодхибобди. Эхэнэрнүүд, басагадууд элдэб үнгэ будагтай номой хуудаһа ираһан шэнгеэр платинуудые, нэгэ захаһаань нүгөө заха хүрэтэрынь ирана. Тэдэнэй дунда эхэ басаган хоёр манай анхарал татаба. Эхэнь залуу — гушаадай, басаганиинь арайл һургуулида ороодүй. 6—7 наһанай хэбэртэй. Тиигээшье хадаа энэ оорэхэн басаган манай анхарал татаадхиба. Бидэ булта басаганай зүг тээшэ шагнаархан байнабди. Басаган маниие удааншье хүлеэлгэбэгүй, эхэдээ хандажа:

— Мама, плати намда бү абая, шинии нэрэтэ жэл, шинии баярта жэл, шамда плати абая. Хойто жэл — минии жэл, би һургуулида орохоб, одоол тиихэдэ намда плати абуужамди, — гэхэдэнь, эхэньшье арсажа шадабагүй хэбэртэй. Иимэ сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэнүүдые дуулаад, бидэ басагые өөгшөөн баясаабди. Тэндэһээ гараад ябажа ябатарнай, урдаһаамнай буряад драмтеатрaймнай мэдээжэ артистнууд Михаил Елбонов Марта Зориктуева хоёр дундаа аалагархан. оройдоол 2 жэл гурбан һаратай басагаяа хүтэлөөд, ерэжэ ябаба. Енеэлдэһээр уулзажа, энэ тэрэ гэлсэһээр байтарнай, эгээ томо хүмнай эсэгэдээ:

— Папа-баабай, намһаа һурыш, — гэбэ. Миша баабайнь басагаяа дары ойлгожо:

— Советскэ Союздамнай эгээл ехэ барилга юун гэжэ нэрэтэйб?— гэжэ асууба. Басаганиинь «БАМ» гэжэ няд байса харюусаад, манай нюурнуудые нэгэ нэгээр шэртэн, эсэгэдээ наалдан энеэбхилбэ. Бидэшье энеэлдэжэ, «бэрхэш даа» гэжэ толгойень эльбэбэди.

Саг ондоо боложо, үхибүүдшье өөрсэ ондоо болошоо гэлсэдэг. Энэшье зүб. Зүгөөр энэ хэлэгшэ дээрэнь эжынэрнай хүмүүжэл ехэтэй болоходоо, үхибүүдээшье багаһаань хойшо ондоохоноор хүмүүжүүлнэ гэжэ заатагүй нэмэхэ байгаа. Үнэхөөроешье, эжынэрэй үүргэ, толгой дээрэнь тудаһан томо, ехэжэ хүдэлмэри олон ха юм даа, илангаяа манай үе сагта. Эхэнэр хадаа өөрөө хүнэй зэргэдэ ябахын хажуугаар үри хүүгэдээ үе сагайнгаа эрилтын хэмжээгээр хүмүүжүүлхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байха. Теэд ямар нэгэ эжын гэмэржэ ябахые хараа һэн гүт? Үгы бэд даа, үгы. Эрэ хүнэй зосоо эмээлтэ морин багтаха гэһэн урданай үгэ бии. Энэнь, магад, эрэсэ урмашуулха гэжэ эхэнэрэйшье хэлэһэн үгэ байжа болоо. Энэ үгын автор бата мэдэгдэнэ бэшэ ааб даа, харин мүнөө эхэнэрэй зосоо эмээлтэ морин багтаха гэжэ хэлээ һаа, үнэндэ үлүү дүтэрхы байжа магадгүй. Харин мүнөө тэсэмгэй, уужам сэдьхэлтэй эжынэртээ «Хонхынгоо» эгээл хонгёо ханхинаае зорюулжа, үшөө дахин амаршалха байнабди. Эжынэрэймнай, абгайнарaймнай дэлхэй хододоо сэлмэг сэнхир огторгойдо байг лэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэе.

Ц.-Д. ДОНДОКОВА,
поэтесса, республикын шангай лауреат.

УРАН ЗУРААШЫН БЭЛЭГ

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ уласхоорондын жэлдэ арадай уран зурааша Александра Никитична Сахаровская нилээд бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ байна. Өөрынь зурагуудай выставкэ Москва хотодо боложо, олониитые һонирхуулаа һэн.

А. Н. Сахаровская хүдөө нютагуудаар ябажа, ажалай түрүүшүүлэй дүрэнүүдые зурадаг. Һёдондо Баргажанай аймагай Уланай колхоздо нилээд удаан хүдэлжэ, олон хүнэй дүрэ зурагуудые хэһэн байха юм. Тэдэнэй тоодо эхэнэрнүүдэй портредүүдые олоор хээ.

Мүнөө тэрэ зурагуудайнь нэгые — һаалиншан Цыденова Жигмит Цыбиковнагай дүрые «Хонхын» уншагшадай анхаралда дурадханабди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурааша А. Сахаровскаягай зураһан Цыденова Жигмит Цыбиковнагай дүрэ зураг.

Һургуулиин уран һайханай наадanда хабаадагшадта туһаламжа болгон...

Ц. ДОНДОГОЙ

ЭЖЫ ТУШАА гурбан шүлэг

1.

Энэрхы сэдьхэлтэйш даа,
Эжыхэмни.
Энхэрнэш намайгаа,
Эжыхэмни.
Амтахан эдеэеш
Амтарханам.
Ажалдаа бэрхэдэш
Атаарханам.
Һургуулидаа һайнаар
Һурахаб даа.
Хамаг ашыешни
Харюулхаб даа.
Үтэлхэдэш, эжымни,
Үргэхэб даа.
Ямбалжал хододоо
Ябахаб даа.
Энээхэн дэлхэй дээр
Эжыхэмни
Эгээл һайхан гээд
Этигэнхэйлби!

2.

Эжыдээ дуратайб гэһэн
аад,
Эжыгээ ходо мэхэлнэш.
Табеляар дүүрэн хоёртой
аад,
Табатайб гэжэ
гэшхэлнэш.
Эжыдээ дуратайб гэһэн
аад,
Эжыдээ туһалхаа
залхуурнаш.
Бушуу туһалхаар байһан
аад,
Буруу тээшээ хадуурнаш.
Эжыдээ дуратайб гэһэн
аад,
Эжыгээ урдаһаа
хараанаш.
Бээлэйн зэргэ бэетэй
аад,
Бээрхүү янзаар
забаарнаш.
Эжыдээ дуратайб гэһэн
аад,
Эжыгээ юундэ
гомдоонош?
Шанаһан эдеэень
залгихадаад,
Шарбан һүүлээ
голоорнош.

3.

Энэрхы һайхан
сэдьхэлтэй
Эжыгээ һанаяа
сэдьхэлдээ,—
Энээхэн ехэ үдэртэнь
Элбэгээр баяр хүртэг лэ.
Амтатай эдеэ хододоо
Амтархан эдеэд хотодоо
Таршалан хэбтээд
бандагнай,
Таатайхан сарюун
байдалнай,
Дулаахан хубсаһан,
жаргал
Дууһандаа эжын
гарһаал.
Халуураад хэбтэ
гэншэжэ —
Хажуудаш һуухал
эжыхэнш...
Энэрхы һайхан
сэдьхэлтэй
Эжыгээ һанаад
сэдьхэлдээ,
Барандаа «таба»
сэгнэлтээр
Баясуулаял даа
сэнэгтэй!

...АСАГАД, БАСАГАД...

...айгша оной июнь соо үн... эдир бэшэгшэдэй рес... ...ликанска слёдто олон ба... хабаадаа һэн. Олон... шүлэг бэшэдэг.

...эдэнэй дунда Цырендор... Мүнгэмаа, Жигжитова ...маа (Хоринн аймаг) ...бии һэн. Эдэ хоёр эгээл ...нүүдынь байгаа. Сэ... бишыхан расска... бэшэдэг, Мүнгэмаа ...лэдэг. Тиихэдээ эдэ нютаг тухайдаа, эжы ...даа бэшэхэ дуратай... байгаа һэн. Мүнгэмаа «...гурбан басагад» гэжэ ... уншажа, слёдто суг... нүхэдөө, багшанарые ...хуулаа бэлэй.

...ай Буряад орондо шү... бэшэдэг басагадай тоо ... жэлдэ олошорно. Энэ гүнзэгы удхатай, ехэ дэмбэрэлтэй юумэн гэжэ «Хонхын» редколлеги тоолоно. Юуб гэхэдэ, урдань эхэнэрнүүдэй дунда үзэг мэдэхэ зон үсөөн байһан һаа, Совет засагай тогтоһонһоо хойшо эмэгтэйшүүлдэ үргэн харгы нээгдэжэ, эрдэм ном шудалха арга олгогдоо гэжэ мэдэнэбди. Хэдэн мянган жэлдэ ноирсожо ябаһан эхэнэр сэдьхэлэй уран бэлигэй хүбшэргэй һаял ханхинажа эхилбэ, иигэжэ мүнөөнэй эдир басагад элинсэг хулинсаг эхэнүүдэйнгээ эдлээгүй жаргалые эдлэжэ ябахадаа, шүлэгөөр хөөрэлдэжэ шадахаар дали ургаба гээ һаа, дэгэд хэлэһэн юумэн байхагүй ааб даа. Шүлэг, рассказ бэшэдэг эдир басагад булталаа уран зохёолшо болоошьегүй һаа, литературада дурлаһан дураниинь унтархагүй, гоё һайханиие мэдэрэн, энэ дэлхэйдэ ажаһуухадань, түшэг тулгуури боложо үгэхэ байха.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ эдир бэшэгшэдтэ, басагадта һуралсалдань амжалта хүсөөд, нэрэеэ дээрэ үргэжэ ябадаг басагад бологты гэжэ «Хонхын» редколлегиин гэшүүд үреэжэ байна.

«ХОНХО».

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдир бэшэгшэд Сэсэгмаа Мүнгэмаа хоёр.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ГАРЫЕ ГАМНАЯ!

Манай эжы—Цыремжит Раднаевна Базарова найман үхибүү түрөөд, хүмүүжүүлжэ байна. Мүнөө пенсидэ гараһаншье аад, Инсэнгын һургуулиин дэргэдэхи интернадта хүдэлдэг.

Хоёр жэлэй урда тээ эсэгэмнай наһа барашаһан юм. Теэд хайрата эжыхэмнай баабайемнай үгылүүлэнгүй, гэрэйнгээ ажалые саб байса сахяад байдаг. Гэртээ ерэхэдэшни, дулаахан даа, амтатай эдеэн бэлдээтэй байха.

Ехэ ахамнай үһан сэрэгтэ алба хэдэг. Удаадахи аханар Дондок Жаргал хоёр совхоздоо хүдэлжэ байна. Тэдэнэй удаадахи аха — Саша Новосибирск хотодо һурадаг. Нимбүү аха баһа хүдэлнэ. Одхонүүдынь — Баян бидэ хоёр эхирнүүд, үшөөл һургуулида ном үзэжэ байна гээшэбди. Бидэнэй дунда ганса басаган бии — Мидагмаа эгэшэ. Эгэшэ Буряадай хүдөө ажахын институдай агрохимическэ факультет мүнөө жэл дүүргээд, Шэтын областиин Агын Буряадай национальна округто хүдэлхөөр эльгээгдэнхэй.

Бишыхан ябаха гээшэ бэрхэтэй даа. Барһаниие, гансахан эгэшэеэ яатараа зобоодог һэн аабибди? Мэнэ һаяхан ялайшатар угааһан палаахыень мүнхай гутилааран гэшхэжэрхихэш. Сэб сэбэрхэн хүбсаһа үмдэхүүлхэдэнь, газаа гаража наадаад орохоодош, хаб хара болошоохо. Юундэ эхынгээ, эгэшынгээ гарые гамнадаггүй байгаа гээшэбибди. Тэнэг лэ ябагдаа байна даа.

Эжынэрэйнгээ, эгэшэнэрэйнгээ, дүү басагадайнгаа гарые гамнадаг болоёл гэжэ би хүбүүдтэ хандаха байнаб. Ухаа орохоор болоолди!..

Булад ЦЫДЫПОВ,
Яруунын аймагай Инсэнгын дунда һургуулиин һурагша.

Эжымни миһэлзэл

«Наһан соогоо хүн бүхэн нэгэ хүндэ отол урилтэй байдаг — тэрэ хадаа эхэ»,— гэжэ А. М. Горький бэшээ һэн. Тон лэ зүб үгэнүүд.

Минии эжы Елизавета Цырендашиевна гэжэ нэрэтэй, гушан найматай. Минии эжы — корректор. Хүдэлмэринь хүнгэн бэшэ шалаатай, гэбэшье тон һонин.

Эжынгээ хүдэлмэридөө байхада, бидэ эдеэгээ өөһэдөө бэлдэдэгбди. Юуб гэхэдэ, эжымнай орой болотор хүдэлдэг юм. Эсэнхэй ерэдэг. Заримдаа үгтадагбди, тиихэдэмнай эжы ехэ баярладаг. Үхибүүдынь эжыдээ булта дуратайбди даа.

Сүлөөтэй сагтаа эжы ном уншадаг. Үгы һаа, юумэ оёдог. Юумэ оёходоо эжы угаа бэрхэ.

Эжымнай хүхюун зантай. Ходол энеэбхилжэ ябадаг. Энеэбхилхэдээ һайхан шарайтай болодог.

Иимэл эжытэй зомди даа.

Сэсэгма ЦЫДЕНОВА.
Улаан-Үдын 19-дэхи һургуулиин 10-дахи «А» классай һурагша.

Арадай аман үгын абдарһаа

Эхэнэр хүнэй
Эльгэн нимгэн.
Эхэ энхэрдэг,
Эсэгэ һургадаг.
Эхын үгэ —
Эм дом,
Эсэгын үгэ —
Һургаал.
Аминай амин —
эхэ,
Ажалай амин —
дуун.
Эхэ хүнэй үреэл —
Нангин һургаал,
Эхэнэр хүнэй дуран —
Наһанай жаргал.

«ХОНХЫН» суглуулбариһаа.

...ЕРОИНИНУУДНИ

...соогоо эхэнэрые ходо ...ш, магтанаш, гол ге...шни булта эхэнэрнүүд ... гэжэ зарим нүхэд ...хэлэдэг. Нээрээшье, тү...нии рассказууд сооһоо ...хараа һаа, тиимэрхүү ...бза. Түрүүшымни зо...д соо ородшье, буряад...гадууд байха, булта ...үүд.

...казуудһаа эхилжэ, ... повестьнүүдые бэшэ... һаабзаб. «Үһанай ...», «Мүнхэ хабар», ...дай» гэһэн номуудые ...шаһан эдиршүүл ми...оининуудые мэдэхэ бо... байгаа ёһотой. Сэдьхэ...шье, шэг шарайгаараа ...йхан хүнүүд байха.

...гоо үетэн басагадта— ...оноо хамгаалгын Агуу...най жэлнүүдтэ һургуу...хёод, фронт мордоһон ...ээ, аханараа халан ...ан нүхэдтэ «Рэгзэмаа» ...вестьёо зорюулһан бай... Рэгзэмаа нимгэн баян ...эй, хүгжэмдэ дуратай, ... басаган байгаа. Дай...оогүй һаа, яажа мэдэ...ряад ороноо суурхуул...рхэ хүгжэмшэн боложо ургаха байгаа һэн гү? Юрэдөө, Рэгзэмаагай хуби заяан олон эхэнэрэйхидэл тон адли байха.

1975 ондо Москвагай «Современник» гэжэ хэблэлээр минии повестьнүүд ород хэлэн дээрэ «Память сердца» («Зүрхэнэй дурасхаал») гэһэн нэрэтэйгээр гарахаяа байна. Тэрэ повестьнүүдай нэгэниинь «Рэгзэмаа» байха.

Мүнөө би шэнэ повесть бэшэжэ байнаб. Гол геройнь—баһал эхэнэр.

Юундэ би эхэнэрнүүдые немойнгоо геройнууд болгожо шэлэнэбиб. Юундэб гэхэдэ, эхэнэрэй үгы һаа, энэ дэлхэймнай хогоосон байха һэн. Хүн түрэлтэниие үргэлжэлүүлхэ заяатай зон—эхэнэрнүүд. Тиимэһээ эхэ хүниие, эхэнэр хүниие магтаха, тэдэнэй сэбэр һайханиие зураглаха, габьяа солые харуулха гээшэ уран зохёолшодой нангин уялга гэжэ һананаб. 1975 ониие Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэл болгон соносхоһониинь тон ехэ дэмбэрэлтэй гээшэ. Иимэ дэмбэрэлтэ жэлдэ би өөрыгөө хэлэхэ үгэтэй байһандаа омогорхоноб.

Ц. ГАЛАНОВ,
уран зохёолшо.

БАГШЫН БОДОЛНУУД

ҮГЫН СААНА УДХА БАЙХА

НЭГЭТЭ литературын хэшээл хэжэ байгааб. Арбадахи класста. Дайнай үеын совет литератураар юрэнхы шэнжэлгын лекци уншаа һэм. Лекци дотороо Маргарита Алигерэй «Зоя» гэжэ поэмэ дээрэ удааншаг тогтожо, эрэлхэг совет басаганай габьяа тухай хэлээ һэн хаб.

— Асуудалнууд бии гү? — гэжэ лекциингээ дүүрэхэдэ асуугааб. К. гэжэ бэедээ найдангишаг һурагша бии һэн. Тэрэ гараа үргэбэ. Минии дохихолоор, тэрэ бодоод иигэжэ хэлэбэ гээшэл даа:

— Би Алигерэй «Зоя» гэжэ поэмэшье уншаа һэм. Любовь Тимофеевна Космодемьянскаягай бэшэһэн «Зоя Шура хоёр тухай повестиие» уншааб. Лидовэй «Таня» гэжэ очерк уншааб. Булта Зояые баатар басаган гэлдэнэ, — гээд, урдаһаам асуунгяар хараад зогсобо.

— Теэд ши юун гэхэеэ һананабши? — гэжэ би урдаһаань асуубаб. — Али Зоя, шинии һанахада, баатар басаган бэшэ гү?

— Юун гэжэ хэлэлтэйб даа? — гэжэ хүбүүн үг-маг гэбэ. — Үнэн дээрээ Зоя ямар габьяа харуулаа юм даа? Фашистнарыешье хюдаагүй. Моридой байһан конюшни галдаа. Дахин Петрищевэйдэ ерэхэдээ баригдашоо. Тиигээд лэ алуулаа. Зүгөөр һайн дураараа зүдхэжэ, партизан болоо юм бэзэ, — гээд, нихэдэм юун гэжэ харюусагша аабши гэһэншүүгээр, урдаһаам хараад зогсобо. Нүгөөдэ һурагшадынь ехэл һонирхонгёор шагнаад һууба.

— Бодоод үзыт даа. Зоя Москвада ехэ болоо, һураа. Ехэ юумэшье үзөөгүй һаа, тон ехээр Эхэ орондоо дурладаг, бүхы сэдьхэл зүрхөөрөө тэрэмнай патриот басаган байгаа. Эхэ орондоо аюулай тудалдаад, түрэл Москвадань дайсадай дугташажа байхада, Зоя амархан һуужа шадаагүй бшуу даа. Хэдэн зуугаад фашистнарые хюдажа, дайсадай самолёт унагаажа, танк шатаажа үрдеэгүйшье һаа, баатар хүн шэнгеэр үхэлөө угтажа шадаха гээшэ бага юумэн гэжэ һанана гүш? Хара золиг фашистнарай урда үбдэг дээрээ унажа, ами наһыем бү таһалыт гэжэ һүгэдөөгүй, харин манай арми, манай арад агуухэ тэмсэлдээ заатагүй илаха гэжэ этигэжэ байһанаа харуулан, нэгэшье шэшэрэнгүйгөөр үхэлөө угтаха гээшэ габьяа бэшэ гү? Нэрэгүй партизан басагые саазалхыень хараһан тэмсэлдэ уряалан эдирхэн хүүхэнэй хэлэһэн үгые шагнаһан хүнүүд тэрэ тосхондо мүнөөшье байха. Хүниие саазалхадаа, тосхоной зониие һүрдөөхэ гэжэ фашистнар тэдэниие саазалалгын талмайда үлдэжэ асардаг байгаа гэжэ мэдэнэбди. Манай газарые хэтэ мүнхэдөө эзэлбэбди гэжэ һанаһандаа тиигэдэг бэйгаа. Теэд олон хүбүүд, басагадайнгаа эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэн алдалхадань, манай хүнүүд гэршэ болодог байһан байна бшуу. Зоя шэнгеэр, хэды олон нэрэгүй баатарнуудай фашистнарай гарһаа хорооб? Минии хэлээшые буруушааха хүн бии һаа, өөһэдынгөө һанамжа хэлэгты. Зоягын орондо өөрыгөө таблад үзэ. Зайлашагүйгөөр орожо ерэһэн үхэлөө дайсадайнгаа хажууда ямараар угтаха һэмши? — гээд һуухадам, К. гэжэ һурагша дахин һууриһаа бодожо, намһаа хүлисэл гуйгаа һэн.

Хожомынь «Тэмсэлшэдэй габьяа мүнхэ» гэһэн асуудалаар хөөрэлдөөн болжо, комсомолшууд ахамад үетэнэй эрэлхэг зориг тухай сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэлдөө һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ эрэлхэг зориг харуулһан комсомолшууд тухай ехэ бодолгото болонгёор К. гэжэ хүбүүн хөөрөө бэлэй. Тиихэдээ тэрэ иигэжэ хэлээ һэн:

— «Габьяа», «алдар соло» гэһэн үгэнүүдые бидэ миин лэ үгүүлхэдээ, удхыень һайса бодожо үзэдэггүй байгаабди. Үгэнүүдэй саана гүнзэгы удха байдаг гэжэ мэдэдэг болоё.

— Мүнөө Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй тэмдэглэгдэжэ байхада, бидэ арюун тэмсэлдэ алдалһан эхэнэрнүүдые дурдаха ёһотойбди. Гадна, революциин хэрэгтэ бүхы наһаяа зорюулһан эхэнэрнүүд олон ха юм. Надежда Константиновна Крупская, Мария Ильинична Ульянова шэнгинүүд байхана оролдоёл, басагад, — гэжэ Женя Р. гэжэ басаган уряалаа бэлэй.

Иигэжэ һурагшадайнгаа үзэл бодолой болбосорхые хаража ябахада, яһалашье урматай байна даа гэжэ би тиихэдэ һанаа бэлэйб. Хэрбээ өөрыгөө хүмүүжүүлхэ эрмэлзэл үхибүүдэй сэдьхэлдэ бии болоо һаа, тэрэ ехэ һайн гээшэ. Тиимэ эрмэлзэл хүбүүдэй сэдьхэлдэ бии болобол, оршон тойроной ажабайдалда ондоогоор хандаха, эхэнэр хүниие хүндэлхэ шэнжэтэй болодог юм.

Юрэдөө, сэдьхэл хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ литературын зохёолнууд ехэ удха шанартай юм. Ном уншахадаа, үгэ бүхэниинь бодомжотойгоор шүүжэ үзэдэг байгты гэжэ би эдиршүүлдэ хандаха гээ һэм даа.

Е. МИХАХАНОВА,
Баргажанай-Адагай дунда һургуулиин багша.

ДУРАСХАЛ БОЛГОН...

Туркмениин ССР-эй Байрам-Али хотодо ехэ базаар бии. Би тэндэ аргаламжада байхадаа, заримдаа базаар ошодог һэм. Воскресенинүүдтэ «Ехэ базаарай үдэр» гэжэ болодог. Хүн зон олон, наймаалагдахагүй юумэн гэжэ үгы! Галуу тахяаһаа, хони ямааһаа эхилээд, тахын хадааһан хүрэтэр юумэнүүдые худалдажа байха юм. Гоёнууд сэсэгтэй пулаадтай эхэнэрнүүд гү, али арһан папааха малгайтай эрэшүүл гараар хэгдэһэн үргэн гоё ковёрнуудые хүнүүдтэ дурадхана.

Намайе галуушье, хадааһаншье, ковёршье бэшэ, харин фруктнууд һонирхуулдаг байгаа. Байрам-Алиин халуун уларил виноград, арбуз болон бусад фрукт ургуулхада һайн.

Байрам - Алида нагаса эжымни, эгэшэмни, дүүмни гэнтэ ерэшэһэй гэжэ ходо һанадаг һэнби. Бүхы фруктын амта үзүүлжэ, ятапаа хүндэлхэ һаабиб!

Би тэдэндээ бага зэргэ фрукт асаржа үгөө һэм. Тиихэдэ Байрам-Алиин базаар дээрэ фрукт наймаалхыень харуулһан зураг эльгээб. Зунай амаралтын үедэ хаагуур ябаһыемни һануулжа байг лэ.

Түмэн ДАШИЕВ,
Улаан-Үдын 2-дохи һургуулиин 6-дахи «Б» классай һурагша.

ПОПОВИЧ ГЭЖЭ АРА НЭРЭЭР ХЭН ЛЕНИНДЭ БЭШЭГ ЭЛЬГЭЭДЭГ БАЙГААБ?

Иваново-Вознесенск хотодо 1905 ондо һужэрһэн бүгэдэ ниитын хабаадалгатай политическэ буһалгаанай ябаса тухай мэдээ Лениндэ дамжуулан үгэгшэдэй дунда Попович гэжэ обогтой хүн байгаа. Эндэхи «Түрүүшын Соведэй» музейн нэгэ стенд дээрэ тэрэ Поповичой Владимир Ильичтэ эльгээһэн бэшэгэй зарим хуби барлагданхай юм. Авторынь тэрээн соогоо буһалгаан, Соведэй ажал ябуулга, энэ бүд нэхэлгын хизаарта революциин хэр зэргэ амжалтатай хүгжэжэ байһан тухай асуудалнуудаар һанамжаяа бэшэнэ.

Һаяхан тус музейн экспозицида нэгэ һонирхолтой тодорхойлолто оруулагдаа. Юуб гэхэдэ, Попович гэжэ ара нэрээр А. К. Гастев Лениндэ бэшэг эльгээдэг байгаа бшуу. Энэ ушарые областной партийна архивай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ В. Терентьев элирүүлээ. Яажа, ямар баримтаар энэ тодорхойлолто хэгдээб гэжэ һонирхоё.

Владимир Ильич Лениндэ эльгээгдэһэн бэшэг гурбан хуудаһан дээрэ жэжэхэн үзэгүүдээр, ухаангүй арьбаар бэшээтэй юм. Тэрэнэй удхатай танилсахадаа, авторынь РСДРП-гэй Хойто комитедэй хүдэлмэриие, хилын саана хэгдэжэ байгаа партийна али бүхы хэрэгүүдые һайн мэдэхэ, тиихэдэ Ленинэй хинан гаргадаг «Пролетарий» газетын хүдэлмэрилэгшэдые яһала таниха хүн байгаа гэжэ тобшолхоор. Энэ документ дээрэ табигдаһан «Поповичһоо» гэһэн тэмдэг Н. К. Крупскаягай гараар хэгдэнхэй гэжэ тэрэниие нарин нягтаар шэнжэлэгшэд элирүүлһэн байха юм. Н. К. Крупскаягай бэшэгэй авторые мэдэдэг байһаниинь ойлгосотой. Тиин энээнһээ уламжалан Надежда Константиновнагай большевик подполиин хүтэлбэрилэгшэдтэй абалсадаг бэшэгүүд анхарагдаа һааб даа. Тиихэдээл Попович гэдэгэй хэн байһаниинь эсэслэн тайлбарилагдаа бшуу.

Хаанта засагай табимал сагдаануудые төөрюулхэ зорилгоор партийна түб нэгэ хүндэ хэдэн ондоо подпольно ара нэрэ үгэдэг байгаа юм. Нютаг нютагай партийна ара далдалгын али бүхы нюусануудые һайн мэдэдэг хэдэн большевигүүдэй засагаархидта баригдажа тушаагдаад байхада, РСДРП-гэй Хойто зүгэй комитедтэй бэшэг абалсаха хэрэг һаатаха туйлдаа хүрөө ха. Тиихэдэнь Надежда Константиновна иимэ захяа заабари үгэһэн юм: «Семен—парикмахер гээшэ, Ефим—Воронежһоо ерэһэн хүдэлмэришэн болог, тиихэдэ Цыганов—маанадһаа ошоһон эгээн һүүлшын хүн». Удаань бүхы тайлбариин түлхюур болоһон мүрнүүдые уншанабди: «Танһаа ехэ удаан саг соо ямаршье мэдээн абтаагүй, тиимэһээ һанаа үнөөн боложо эхилээбди. Нэгэ доро Поповичтошье бэшээд үзөөб...» Хойнонь байһан — «Парижай Иванов» гэһэн хоёр үгэ зуражархигданхай, тингээд дээрэнь «Лаврентидэ» гэжэ нэмэжэ бэшэгдээ. Энэ бэшэгэй ёһоор, дээрэ дурсагдагша гурбан ондоо нэрэ нэгэ хүндэ хабаатай болоно бшуу.

Тингээд байхада, Парижда Иванов, Костромада Лаврентий гэжэ ара нэрэтэйгээр нюуса хүдэлмэри ябуулдаг байһан революционерэй алдар нэрые тодорхойлолго орёо хэрэг бэшэ бэлэй. Энэмнай Алексей Капитонович Гастев байгаа. Гастев 1905—1907 онуудай революциин үедэ дайшалхы дружиные хүтэлбэрилөө, РСДРП-гэй IV съездын делегат ябаһан юм. Поэт ба эрдэмтэн. Хожомынь А. К. Гастев ВЦСПС-эй дэргэдэхи Түбэй ажалай институт эмхидхэһэн, тэрэшэлэн ажалай эмхидхэлэй ба соёлой асуудалаар хэдэн мэдээжэ хүдэлмэри бэшэһэн габьятай.

Удаань Гастевай юундэ Попович гэжэ партийна ара нэрэ абаһыень ойлгохонь бэлэн болоодхёо һэн. В. И. Ленинэй корреспондент өөрынгөө нэрэтэ болохо арадай эртын домогой баатар Алеша Поповичой нэрэ һунган шэлээ бшуу.

А. ФРАНКОВСКИЙ,
ТАСС-ай корр.

Иваново.

КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

«1975 он—Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэл» гэһэн темээр Хори тосхондо научно-практическа конференци боложо үнгэрбэ. Тэрэниие КПСС-эй Хориин райком зарлаһан байна. «Дэлхэйн эхэнэрнүүд социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ» гэһэн асуудалаар аймагай эхэнэрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. Ф. Гармаева конференци дээрэ элидхэл хээ.

«Совет эхэнэрнүүд — коммунизм байгуулагшадай эдэбхитэд» гэһэн темээр Хориин нэгэдэхи дунда һургуулиин багша Н. Д. Найданова, «Эхэнэрнүүд тухай Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй анхарал» гэжэ асуудалаар аймагай больницын врач В. М. Попов, «Совет эхэнэрэй образ уран һайханай зохёолдо» гэһэн асуудалаар аймагай библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Т. П. Афанасьева гэгшэд тобшохон илдээсэлнүүдые хэжэ, конференцидэ хабаадагшадые һонирхуулһан байна.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан номой выставкэ эмхидхэгдээ. Тэрэниие конференцидэ хабаадагшад һонирхон хараба.

Ф. ХАНДАРХАЕВ.

Хориин аймаг.

БОКС

ГОНГЫН ХАНХИНАХЫН УРДА ТЭЭ

Боксоор хубидаа-командаараа Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мүнөөдэр үдэшын 5 сагта Улаан-Үдэ хотодо «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо нээгдэхэнь.

Арһан бээлэйн шадабаритадай энэ ехэ наадан тухай тобшоор хөөрэжэ үгэхыг гуйлтатайгаар манай корреспондентын физкультура спортын республиканска комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Б. Цыбикдоржиевта хандахадань, тэрэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Боксоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряадай АССР-эй зунай VI спартакиадын һүүлшын, 17-дохи зүйл боложо үнгэрхэ байна. Спортын 16 зүйлөөр үнгэргэгдэһэн наадануудта «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэд илангаяа эмхитэй һайнаар, эдэбхитэйгээр, илажа гараха гэһэн ехэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр мүрысэжэ, 126 очкотой болоод, эрхимлэжэ ябана. Улаан-Үдын авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортын клуб хоёрдохи (96 очкотой), «Урожай» бүлгэм гурбадахи һууринуудые (94 очкотой) эзэлнэ.

«Буревестник», «Спартак», «Труд» ба хамта долоон бүлгэмэй 80-аад боксёр ринг дээрэ гаража, тулалдаха байна. Манай бэрхэ боксёрнууд, СССР-эй спортын мастернууд Доржи Зориктуев, Владимир Султумов, Александр Медведев гэгшэд СССР-эй кубогай түлөө Запорожье хотодо эхилһэн мүрысөөндэ өөһэд өөһэдынгөө бүлгэмһөө хабаадажа байхай. Бусад бэрхэ боксёрнууднай, мүн бэлигтэй залуушуул чемпионой нэрэ солодо хүртэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргаха, арга хабаяа харуулха юм. Спортын мастер Александр Осокин, мастерта кандидадууд Валентин Авдюшев, Александр Фёдоров, Владимир Плюснин, Николай Антонов болон бусадые энэ талаар дурдажа болоно.

СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын жэлдэ республикымнай боксёрнууд яһала амжалтатай байгаа. Боксоор Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөнэй байгша оной май һарада Петропавловск-Камчатский хотодо үнгэргэгдэхэдэнь, манай хүбүүд 9 команда сооһоо хоёрдохи һуури эзэлээ һэн. Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй студент Александр Медведев, нарин сэмбын комбинадай түлөөлэгшэ Владимир Плюснин онсо шалгарһан чемпионууд болоһон юм. РСФСР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын түгэсхэлэй нааданай Куйбышев хотодо болоходонь, хоёр Александр Медведев, Осокин гэгшэд гурбадахи һууринуудта гараһан байгаа. Тиихэдэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө һаяхан Донецк хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ А. Медведев илажа, чемпион болоходоо гадна, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэһэн. Энэнь залуу боксёрой ехэ амжалта гээшэ.

— Буряадай АССР-эй энэ жэлэй чемпионат манай спортсменүүдэй эршэтэ шалга бэлэдхэлэй дүнгүүдые согсолхо байна. Тэд хэнэй ямар бэлэдхэлтэй байһые ринг харуулна бэзэ, — гэжэ В. Б. Цыбикдоржиев хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Манай үнинэй бэрхэ боксёр, СССР-эй спортын мастер Виктор Бадмаев мүрысөөнэй ахамад судья байха юм. Арһан бээлэйн шадабаритадай гоё һайхан наадан субботодо — үдэрэй 12, амаралтын үдэр үглөөнэй 11 сагта эхилхэ.

Манай корр.
Б. М. ЖИГЖИТОВ
хөөрэлдөө хэбэ.

РЕПОРТАЖ

ТАБАДАХИ СЕМЕСТРЭЭ ГАБШАГАЙГААР

Һаяхан Ленинэй орденто оперо, баледэй театр соо ногоон хубсаһа үмдэһэн залуушуул олоороо сугларба. Театрай уужам фойегэй ханаар хадагдаһан газетэнүүдтэ барилгын зэр зэмсэгүүдтэй хүдэр шамбай хүбүүдые, илдам харасатай басагадые харанабди. Эндэ сугларагшад — Буряадаймнай студентнэрэй барилгын отрядуудай 9-дэхи слёдто хабаадаха эрхэтэй болоһон залуушуул. Студентнэрэй энэ хуралдаан тэдэнэрэй, мүн һургуулииншье үхибүүдэй юһэдэхи табан жэлэй туршада, байгшашье ондо хэһэн ажалай дүнгүүдые тодоруулба. Тиихэдэ эндэ үгэ хэлэгшэд бүгэдөөрэн табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ манай дүүргэһэн ажал Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай 30 жэлэй ойн баярта, КПСС-эй XXV съездэдэ зорюулагдаһан байгаа гэжэ тэмдэглээ.

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь А. Лоскутников слёт нээжэ, Буряадай студентнэрэй барилгын отрядуудай штабай комиссар А. Таряшиновта үгэ үгэбэ. Штабай комиссар студентнэр табан жэлэй туршада ажалай болон ниитэ политическэ хүдэлмэриишье талаар амжалтануудтай гэжэ тэрэ элидхэбэ. Эдэ жэлнүүдтэ 17 мянга шахуу студентнэр 19 миллион 500-гаад мянган түхэригэй барилгын ба бэшэшье хүдэлмэри Буряадайнгаа, Монголой болон Эхэ оронойнгоо бусад нютагуудта хээ. Ажалайнгаа хажуугаар тэдэнэр 1644 элидхэл, лекци уншаһан, 319 агитбригадын хүсөөр (3528 хүн гэхэ гү, али барилгын отрядуудай 5-дахи хүн бүхэниинь энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа) 1200 гаран концерт-наадан табигдаһан байна. Тэрэшэлэн студентнэрэй отрядуудай дэргэдэ пионернүүдэй амарха 33 лагерь эмхидхэгдэжэ, 1083 үхибүүд тэндэнь зундаа сүлөө сагаа үнгэртөө. «Габшагай ажалай үдэр» соносхогдожо, ССО-гой гэшүүд 11 мянга гаран түхэригэй ажал хээ. Тэрэ мүнгэниинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай байлдаануудта унаһан баатар сэрэгшэдэй хэтэ мүнхэ дурасхаалай жасада оруулагдаа. Үшөө түрүүшын космонавтын нэрээр нэрлэгдэһэн хотодо мемориальна комплексын барилгада 9 мянган түхэриг үгтөө. Энэ хэрэгэй хажуугаар «Өөрынгөө ба тэрэ хүбүүнэй түлөө» гэһэн хүдэлөөндэ оролсожо, отрядуудайнгаа хүндэтэ гэшүүдээр 45 сэрэгшэдые оруулан, тэдэнэй түлөө ажаллажа, олоһон мүнгэеэ амгалан байдалай жасада дууһан үгэһэн байха юм. Барилгын отрядуудай хэһэн, эмхидхэһэн хэрэгүүдые тоолохо болоо һаа олон.

Удаань Буряадай студентнэрэй барилгын отрядуудай штабай комиссар А. Таряшинов студентнэрэй табан жэлэй туршада хэһэн ажалай, ойлгууламжын хүдэлмэриин дүнгүүдтэй «Рапорт-тоосоое» сугларагшадай альга ташалга доро КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь В. Г. Бирюковто барюулба.

Штабай командир В. Кукшинов барилгын отрядуудай түгэсхэхы жэлдэ ажаллаһан тухай, ажал ябуулгадань ушарһан дутуу дунданууд тухай, хайшан гэжэ тэдэниие усадхаха һанамжануу тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Эхэ оронойманай студентнэрэй барилгын отрядуудай штабай баярай телеграммын уншагдахада, эндэ байгшад халуунаар угтаба.

Һүүлээрнь «Энергия» гэжэ отрядай комиссар Владимир Агеев коллективэйнгээ ажал ябуулга тухай хөөрэжэ үгөө. Тэдэнэр Түнхэнэй аймагта электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини татаа. Тус отряд Даманскын олтирог дээрэ баатарай үхэлөөр унаһан, «Шэн габьягай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан совет сэрэгшэ Виктор Гавриловые отрядайнгаа гэшүүнээр абаад, олдоһон мүнгөөрнь сэрэгшын эхэ А. К. Гавриловада «Океан» холодильнигай паспорт, баглаа сэсэгүүдые сугларагшадай үмэнэ барюулба. Виктор Гаврилов тухай иигэжэ хэлээ: «Танай хүбүүн Эхэ ороноо хамгаалхадаа, бидэнэрыешье хамгаалаа. Һайнта даа, баатарые хүмүүжүүлээт».

«Энергиин» отрядайхид 33 лекци уншаһан, 45 концерт табиһан, 150 боти ном һургуулида бэлэг болгожо бариһан байна.

Студентнэрэй барилгын отрядуудай түрүүшүүл, «энергиинхидтэл» һонирхолтой, хүсэн түгэс ажабайдалаараа суурхаа.

Слёдой үндэр ендэртэ отрядуудай комиссар, командирнууд ээлжэлэн гаража, хэһэн ажал тухайгаа, ССО-гой ажал ябуулгые һайжаруулха тухай хэлэһэн байна. Мүн тиихэдэ КПСС-эй Буряадай обкомой барилгын таһагые даагша С. Л. Ошоров республикын барилгашад арбадахи табан жэлэй туршада барилга-хабсаралгын хүдэлмэри юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо 2 дахин ехээр хэхэ байна гэжэ тэмдэглээ. Тиихэдэ студентнэрэйшье барилгын отрядууд хоёр дахин ехэ хүдэлмэри дүүргэхэ ёһотой болоно.

Эндэ электротехникумэй директор М. М. Эрдынеева, Буряадай барилгын управлениин начальнигай орлогшо В. М. Маханов болон бусад үгэ хэлээ.

Следой баяр ёһололой суглаанай түгэсхэлдэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай болон ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой дамжуулгын Улаан тугууд, вымпелнүүд, Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд, мүн КПСС-эй обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотанууд түрүү отрядуудта, түрүүшүүлдэ барюулагдаһан байна.

Энэ слёт дээрэ Буряадай бүхы студентнэртэ хандалга абтаба.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Буряадай студентнэрэй барилгын отрядуудай гэшүүд: Ж. Доржиев, М. Борькина, В. Яцко, Л. Громышева, М. Пинаева; Зүүн Сибириин технологическа институдай «Импульс» отрядай командир, 4-дэхи курсын студент Г. Шалямов. Г. Шалямовай хүтэлбэрилһэн отряд БАМ-да хабаатай хэлхээ холбооной лини (Турунтаево — Горячинск) шэнэлэн һэльбэһэн байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Комсомолой зэргэнүүдэй харалга» — түрүү бэшэг. «Үни хүлеэгдэһэн миллион» — С. Богусловскиин репортаж. «КПСС-эй XXV съездэ — эрхим угтамжа».

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үндэр эрилтын эрхэ байдал байгуулха» — Н. Зайцевай статья. «БАМ-ай барилгашадта — хоёрдохи хилээмэн» — Э. Терентьевагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Декабристнуудай буһалгаанай 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан О. Березковой статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Финляндиһаа тэмдэглэлнүүд» — В. Харахиновай статья. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». «Совет Украина». 12.25 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди» (үнгэтэ). 12.45 — «Булга нэгэнэй түлөө, нэгэн булганай түлөө» (үнгэтэ). 13.45 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Армия Трясогузки снова в бою». 15.05—«Съездһээ съезд хүрэтэр». «Совет Украина». 17.20—17.30 — Забһарлалга. 17.30—Баримтата фильм. 17.50—Р. Тебальди дуулана (Итали). Үнгэтэ. 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». «Шинии дээдэ туйлалташни, табан жэл!»

«Орбита». 19.30—«Альпын домог» — уран һайханай фильм. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15—«Совет үндэһэн хуули». 21.50—«Хүгжэмтэ календарь» (үнгэтэ). 22.20—22.30—Забһарлалга. 22.30. — «Ухаалан зохёогшо» — тележурнал. 23.00—Р. Тебальди дуулана. 23.40 —Баримтата фильм. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — Уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай концерт (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.30 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 20.00 — «Һурагшадта— «Горн». 20.40 Телевизионно һонин. 21.00—«СССР соогуур 10 минута» — киноочерк. 21.10 — «Сэлэнгэ» — тележурнал (буряадаар).

Хилын саанаһаа

телефон телеграф радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныйн, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын, хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союздэ ерээд байһан Италиин Республикын Президент Дж. Леонегой, Италиин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Р. Руморой хоорондо Кремль соо эхилһэн хөөрэлдөөнүүд тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ.

Социалис гүрэнүүдэй ахадүү партинуудай болохоёо байгаа съезднүүдтэй, социалис оронуудай ажалшадай шэнэ амжалтануудтай холбоотой статьянуудые, репортажнуудые, мэдээсэлнүүдые газетэнүүд толилно.

Анголодохи байдалда дэлхэйн хэблэл анхаралаа ехээр хандуулна.

Ороноо нэгэдүүлхэ хэрэгээ дүүргэхые Хойто Вьетнамай ба Урда Вьетнамай шиидэһэн тухайнь Франциин коммунистнуудай орган—«Юманите» газетэ бэшэнэ. Энэнь Вьетнамай район бүхэнэй онсо шэнжые хараада абажа, бэелүүлэгдэхэ байна.

Чилидэхи демокрадуудта эсэргүү хашалта харшалалтанууд тухай, Испани болон Португалидахи байдал тухай хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ. Португалидахи байдал урдынхидал мэтэ хүшэр бэрхэшээлтэй байһаар гэжэ «Котидьен де пари» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

ЛОНДОН

Съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ

ТАСС

Великобританиин Коммунис партиин XXXIV съезд хүдэлмэреэ эндэ дүүргэбэ.

Съезд «Доройтон уналга, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй нэгэдэл ба Коммунис парти» гэһэн политическэ гол тогтоол батална абаа. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн эб найрамдалай түлөө, шахардуу байдал һулаһуулхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ шата болоно. Социалис оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай эб найрамдалта политика энэ тэмсэлдэ үндэһэн шухала үүргэ дүүргэнэ гээд энээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

Ядерна ба бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүгэдэ ниитээрээ хорооһын түлөө тэмсэлээ эдэбхижүүлхыень съезд коммунистнуудые уряалаа.

«Уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудта Хитадай хамааралсалга, НАТО-гай ба ЕЭС-эй ажал ябуулгые тэрэнэй һайшаалга империалис хүсэнүүдэй сэдьхэл ханааха байна гээд тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Совет байгуулалтада эсэргүүгээр Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй бэелүүлдэг политика иимэ удха шанартай байна.

КПВ-гэй гүйсэдхэхэ комитедэй, партийна хиналтын комитедэй, шалгалтын комиссиин шэнэ бүридэл съезд дээрэ һунгагдаа.

ПРАГА

СИБИРЬ—һалбаран хүгжэһэн хизаар

ТАСС

Прагын выставкын томо ехэ залнуудай нэгэн болохо «У гибернугай» үүдэн дээрэ иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Совет Сибирь ба Алас-Дурна зүг». Нээгдэһэнһээнь хойшо 10 мянга гаран хүн эндэ орожо, һонирхон хараһан байна.

Чехословак-совет хани барисаанай һарын үеэр энэ выставкэ СССР-тэ эмхидхэгдээ. Совет засагай жэлнүүдтэ Советскэ Союзай үргэн дэлгэр энэ хизаарта ямар асари ехэ үндэһэн хубилалтануудай болоһон тухайнь эндэ табигдаһан зүйлнүүд элирхэйлэн харуулна.

БЕРЛИН

АННА ЗЕГЕРСЫН ОЙ

ТАСС

Түрүү үзэлтэй немец литературын гайхамшагта түлөөлэгшэ, ГДР-эй Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Анна Зегерсын түрэһөөр 75 жэлэй ой гүйсэбэ. Литературын талаар айхабтар ехэ габьятай байһанайнгаа түлөө, ниитын ехэ ажал ябуулга хэһэнэйнгээ түлөө элитэ мэдээжэ уран зохёолшо ГДР-эй Национальна шанда хүртэһэн, Карл Марксын орденоор ба республикынгаа бусад үндэр дээдын хайра шагналнуудаар шагнагдаһан, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэһэн байна. Түрэһэн үдэртэйнь дашарамдуулан, республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф «Арадуудай хани барисаанай ехэ одон» гэжэ орденоор Анна Зегерсые шагнаба.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой бүтэмжэтэй хүдэлмэридэ тойбо татана

ТАСС

СССР-эй түлөөлэлгэтэ эмхидэ, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ зүрюу харша һүйдхэлтэ ябуулгануудые сионис этэгээдүүд һүжэрөөн үргэдхэнэ гэжэ СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхи США-гай тусхай эмхидэ мэдээсэһэн байна.

Ноябриин 11-дэ сионис бүлэг этэгээдүүд түлөөлэлгэтэ эмхиин байшангай дэргэдэ суглараад, Советскэ Союзда харша харата ябуулгануудые хэжэ, эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй ажаллахадань һаад ушаруулһан байгаа.

СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхиин бүтэмжэтэй һайн хүдэлмэридэ һаад тойбо татаһан ябадалые саашадаа зайсуулха шухала хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй түлөөлэлгэтэ эмхи США-гай тусхай тушаалтадта дурадхаһан байна.

НЬЮ-ЙОРК

УЛАСХООРОНДЫН ХАРИЛСААНДА ТУҺА ХҮРГЭНЭ

ТАСС

Гүрэнүүдэй экономическа эрхэнүүдэй, уялгануудай гол эмхи адли тэгшэ эрхэтэй, үнэн зүб уласхоорондын экономическа харилсаае хүгжөөлгэдэ шухала туһа хүргэнэ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси дээрэ хүгжэлтын ба уласхоорондын экономическа харилсаанай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, ООН-ой гэшүүн олонхи оронууд иигэжэ тэмдэглэһэн байна гээд Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь К. Вальдхаймай эндэ тунхаглагдаһан тэмдэглэл дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзай делегаци Генеральна Ассамблейн заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, социально-экономическа түрүү хубилалтануудые хэхэ, индустрижүүлгын хэрэг бэелүүлхэ гээшэ тус эмхиин гол зорилго болоно гэжэ нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байна гээд документ соо хэлэгдэнэ. Колониализмые, шэнэ түхэлэй колониализмые, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые, апартеидые тус эмхи эрид буруушааһан байна гэжэ СССР-эй делегаци тэмдэглээ.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха гээшэ түрүү үзэлтэй бүхы хүн зоной гол зорилго болоно гээд ГДР-эй делегаци мэдүүлбэ.

ЛИССАБОН

Португалидахи байдал

ТАСС

Республикын президент Ф. да Кошта Гомеш Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дээдэ командованиин зүблөө үнгэргэбэ. Премьер-министр Пиньейру ди Азиведу ба Революционно Соведэй хэдэн гэшүүд тэрээндэ хабаадаһан байна. Министрнүүдэй Соведэй заседани мүн үнгэргэгдэжэ, орон доторхи сэрэгэй-политическэ байдалые зүбшэн хэлсээ.

Кошта Гомеш Португалиин Компартиин ЦК-гай Политическэ комиссиин гэшүүд О. Родригиш Пату ба Ф. Бланка Тейшейртэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

БЕЙРУТ

ХЁМОРООТОЙ БАЙҺААР

ТАСС

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Ливанай ниислэл хотодо аалин намдуу байдал оршобошье, городой ба хото шадарай районуудта буудалдаан ноябриин 18-да дахинаа һүжэрөөгдэһэн байна.

Гурбан хүнэй алуулһан хотын түб хубидахи Фуад Шехаб гэдэг хүүргэ дээрэ илангаяа хёмороо зүришэлдөөтэй болонхой. Буу шуутай хүнүүд нюдэ нюургүй буудаһанайнгаа һүүлээр зугадан талинһан байгаа.

Энээнэй һүүлээр уданшьегүй ниислэлэй Синн Аль-Филь, Набаа, Ашарафия, Айн Ар-Руммана ба Шиях гэдэг районуудаар буудалдаан болоно.

Үдэшэ орой болотор буудалдаан замхабагүй. Эндэ тэндэ минэнүүд тэһэрнэ. Дотоодын аюулгүйе сахиха хүсэнүүд гурим журам һэргээхын тула үйлсэ талмайнуудаар гарахадаа, снайпернуудай һомондо дайрагдажа, хосорон һалаһан байна.

Нютагай хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, 10—15 хүн алуулһан байха юм.

ПАРИЖ

Олон асуудалнууд шиидхэгдээгүй

ТАСС

Экономическа ба валютын асуудалнуудаар баруунай томо ехэ зургаан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй гурбан үдэрэй зүблөөн Париж шадархи Рамбуйе хотодо дүүрэбэ.

США-гай, ФРГ-гэй, Франциин, Англиин, Японой, Италиин хүтэлбэрилэгшэд экономическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна гээд эндэ толилогдоһон хамтын декларраци дотор тэмдэглэгдэнэ.

Хүдэлмэригүйшүүлэй улам олошорно, мүнгэнэй үнын уналга, экономикын доройтон һалажа байһан асуудалнууд зүблөөндэ хабаадагшадай урда табигдаа. Эдэ бүхы асуудалнуудаар юрэнхы хараа шэглэл тодорхойлбошье, иимэ хүшэр бэрхэшээлтэй доройтон уналгаһаа гараха зам олдобогүй гээд декларраци дотор заагдана. Эдэ бүхы асуудалнуудаар ямар бэ даа тодорхой хэмжээнүүд, дурадхалнууд абтаагүй.

Декларраци дотор экономическа бүхы асуудалнуудые дайрабашье, ямар нэгэн тодорхой дурадхал оруулагдаагүй. Гол шухала асуудалнуудаар, тодорхойлон хэлэхэдэ, валютно-финансын, уласхоорондын худалдаа наймаанай асуудалнуудаар эдэ гүрэнүүд үгэеэ хүсэд ойлголсожо шадабагүй.

ПЕКИН

Пекиндэ ерэбэ

ТАСС

Хитадай тусхай тушаалтадтай хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг ноябриин 19-дэ эндэ ерэбэ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» ноябриин 19-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн 44-дэхи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 10 (буер), 15 (үһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 24 (сана), 32 (уһа руу һүрэлгэ), 35 (спидвей), 36 (слалом);

«Спортлото-2»: 1 (авиаспорт), 5 (бадминтон), 9 (барилдаан), 37 (мэргэн буудалга), 42 (хүндэ атлетикэ), 47 (бүмбэгэтэй хоккей).

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□ «БУРЯАД ҮНЭН» □ 1975 оной ноябриин 21. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01729. Заказ № 01[illegible]